

GRADISOV VESTNIK

1. MAJ
1961
Leto 4
Štev. 37

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

KOMUNA IN MI!

Mnogo smo že pisali in govorili o odnosih naših edinic s krajevnimi organi oblasti — skratka s komuno. O koristnosti in potrebi po sodelovanju ne more biti več razprave. V današnji stopnji decentralizacije in še bolj v bodoče, moramo razčistiti pojem lokalizma na eni strani in vsebino ter metode sodelovanja po drugi strani.

V vseh komunah, kjer so sedeži naših edinic, so že prebrodili miselnost o odepitvi posameznih enot od podjetja. Uvideli so, da bi več izgubili kot pridobili predvsem zaradi naše možnosti prilagajanja njihovim potrebam. Tudi mehano opremljenost, kadri in solidnosti izdelkov pa tudi cene, govorijo v prid večjemu in dobro organiziranemu podjetju. Končno pa bodo po novih predpisih dobile komune od naših edinic določen delež za svoje sklade. Naši delavci koristijo komunalne, kulturne in zdravstvene dobrine v teh krajih in prav je, da se sredstva stekajo tudi namensko v dotično komuno. Po pametnem pravilniku o delitvi dohodka v podjetju bo tudi v našem kolektivu omogočeno samostojno odločanje o sredstvih, ki so jih sami ustvarili, in torej tudi po tej strani ni in ne bo težnj po odepitvi. Še več, dober pravilnik mora zagotoviti našim enotam v okviru podjetja še večje uspehe kot doslej.

Naše edince imajo povezavo z občino z občinskimi in okrajnimi sindikalnimi sveti, s komiteji Zveze komunistov in končno z vsemi družbenimi in političnimi organizacijami.

Občine oziroma ljudski odbori so bili doslej bolj naši investitorji kot pa organi oblasti. Naši člani pa tudi kaj malo delajo v raznih svetih občinskega odbora razen v Ljubljani, Skofji Loki, Ravnah itd. Vendar še vse premalo, ker nas še vedno imajo za tujce in razumljivo tudi nas še niso vzeli za svoje, čeprav tu živimo. Kaj storiti? Aktivno delati v sindikatih in Zvezi komunistov ter s svojim delom doseči zapiranje občinskih mož. V samih organih pa se bodo morali otrestiti tega ocenjevanja skozi očala podjetja. 8—10 ur dnevno smo »Gradisovci«, potem pa smo Mariborčani, Celjani, Jeseničani, Ravenčani itd.

Najbolj nas še poznajo sindikalni sveti, saj je naš sindikalni odbor oziroma sindikat ena izmed najmočnejših organizacij v podjetju. Naši predstavniki sindikata pa ne sodelujejo samo v občinskem ali okrajnem merilu, temveč tudi v republiškem in zveznem. Posebno Republiški odbor gradbenih delavcev nam nudi veliko idejno pomoč. Z izvolitvijo novega tehničnega tajnika sindikalnega odbora podjetja pa bomo vez med občinskimi sindikalnimi sveti še povečali, seveda tudi s komuno.

Poseben problem predstavljajo naše organizacije Zveze komunistov v luči sodelovanja z občinskimi komiteji. Koliko so naše osnovne organizacije in komunisti v njih aktivni, se da videti nekaj tudi po tem, da je prav malo naših predstavnikov v občinskih komitejih. V višjih partijskih forumih pa skoraj nimamo članov, čeprav kolektiv podjetja »Gradis« šteje nekaj preko 5.000 delavcev. Izgleda celo, da je pri drugih gradbenih podjetjih isto. Skoraj ni bilo razprave na minulem V. kongresu Socialistične zveze delovnih ljudi o gradbeništvu, o veji, ki je erka A našega razvoja, bodočnosti socializma. Da, največ »zaslug« za tako stanje imamo sami. Naša aktivnost, naše delo. Članek »Smo komunisti?«, napisan na prvi strani prejšnje številke »Gradisovega vestnika« je zadel v bistvo. Komiteji ne poznajo naših težav, ne poznajo pa tudi naših možnosti, ker nas skoraj nikjer ni.

Konferenca pre dva letoma je bila res velik korak naprej, letos moramo narediti drugega. Branijo nam eno obliko skupne akcije v podjetju, branijo nam dvotirnost. Prav, toda nihče nam ne bo branil oblike in metode dela nas komunistov — gradbincev, če bo naša vsebina pravilna. Govor tovariša Kardelja na II. Plenumu Zveznega odbora Socialistične zveze delovnih ljudi nam daje vsebino za vrsto let naprej. V sindikatu, v delavskih svetih in v komuni je naše mesto delovanja, skupni organ pa potrebujemo zaradi enotnosti in dinamičnosti ter specifičnosti naše akcije.

Posebno skrb sodelovanja z občinskimi organi naj bi posvetili naši vodilni kadri po edinicah. Menda ni razloga za hladne ali celo neprijetne odnose. Tako na primer na Ravnah menijo, da je v obojestransko korist pogosta menjava in večkratni dogovori. Ravenska komuna in njeni predstavniki imajo veliko razumevanje za kolektiv »Gradisa« v tem kraju. Razumejo težave gradbišča, dobili smo posojilo in brezplačno zemljišče za nove domove naših delavcev. Naše politične organizacije pa se med drugim tudi trudijo, da ne capljajo na repu, čeprav je prav delo med tako različnim in pisanim sestavom zaposlenih, kot pri nas, dokaj težavno.

Vprašali smo še sekretarja občinskega komiteja Zveze komunistov Ravnne tovariša Dragota Vončina, kaj on misli o »Gradisu« oziroma o sodelovanju »Gradisa« v ravenski komuni.

Tovariš Vončina nam je rade volje odgovoril in med drugim izjavil: Osnovna organizacija Zveze komunistov »Gradisa« na Ravnah je med najboljšimi v naši komuni. Sodelovanje z občinskim komitejem je tesno in pristno. Nekaj predstavnikov kolektiva »Gradis« aktivno sodeluje v vodstvih političnih organizacij pri nas, kakor tudi v svetih občinskega ljudskega odbora. V bodoče želimo še tesnejših vezi, predvsem pa se bomo prizadevali skupno z vašo OOOZK, kakor tudi sindikatom in upravo gradbišča rešiti probleme pravilne delitve dohodka glede na vašo specifično strukturo podjetja ter da bi v smislu decentralizacije obratni DS imel čimveč pravic.

Stanovanjski problemi vaših delavcev, ki je posebno pereč v primerjavi z industrijskim delavcem Železarne v tem kraju — ta je za celo stopnjo pred vami — bomo reševali skupno; uspešno pa le v primeru, če boste uspeli prilagoditi sistem delitve novim pogojem.

Tovariš Jože Kert, predsednik Občinskega sindikalnega sveta Ravnne, pa pravi takole:

Smatram, da je bilo sodelovanje med vami in našim občinskim sindikalnim svetom doslej dobro. Saj smo imeli stalno predstavnika vašega kolektiva v našem plenumu. Sestankov vaše organizacije pa so se udeleževali tudi predstavniki izvršnega odbora našega Sveta, ki so se seznanjali z vašimi problemi in vašim delom. Smatram pa, da to še ni dovolj. Vsi živimo na območju ene komune in smo drug drugemu neobhodno potrebni, zato bi se morali člani vašega kolektiva bolj aktivno vključiti v družbeno in politično življenje naše komune. Da do tega ni prišlo, je morda tudi naša krivda, ker vas k temu nismo pritegnili. S položajem gradbenih delavcev v naši komuni smo seznanjeni več ali manj le preko predstavnikov. Vemo pa, da položaj ni rožnat, zato bo v bodoče nujno, da se z vašimi problemi podrobneje spoznamo ter jih poskusimo skupno reševati. Družbeni standard vaših delavcev na Ravnah se je pričel reševati šele zadnje čase. Mislim, da bo treba zastavljeno delo intenzivneje nadaljevati tako, da se bo standard vaših delavcev počasi približal položaju ostalih industrijskih delavcev v naši komuni.

Članek tovariša Staneta naj bo uvod v razpravo o odnosih podjetje — komuna v novih pogojih naše družbene ureditve. To številko »Gradisovega vestnika« pa smo poslali tudi vsem občinskim komitejem in občinskim sindikalnim svetom.

Urednik

Majska

Se kdaj se vrača skozi nas spomin
na polzastri čas, ko so planjave
gorele o ognjih vročih bolečin,
gorele o novi mir in o željo sprave.

Cakali smo. Iskali smo poti.
Pred nami je hodilo hrepenenje,
da čas bi ustavil strašni slap krvi,
da brat bo bratu brat, za ose žioljenje...

ln je prišla nedelja razigrana,
ko sonce je blestelo cvetne veje,
ko toplo spet zaplala je poljana

in za dokaz, da se žioljenje smeje,
čebļjaje gruča deklie je prišla
pod težke veje španske bezga.

Ob
delavskem
prazniku

1. maju

čestitamo

vsem

Gradisovcem

Za več dela - boljše plačilo

Predlog za oblikovanje gibljivega dela osebnih dohodkov za organizatorje proizvodnje

V prejšnji številki »Gradisovega vestnika« sem napisal ugotovitev, da moramo letos pri istih cenah in pri istem številu delavcev doseči realizacijo blizu 11 milijard dinarjev pri planiranih osebnih prejemkih. Ta račun je bil približen na podlagi starih instrumentov. Točnejša analiza na podlagi novih instrumentov to ugotovitev v bistvu potrjuje.

Jasno je, da v vseh bazenih, kjer se naše enote nahajajo, ne bo mogoče doseči tako povečane realizacije enostavno zato, ker niso take investicije predvidene, ali pa investitorji nimajo sredstev. Zato je bilo na konferenci šefov ugotovljeno, da bo treba po analizi situacije na terenu za vsako edinicjo določiti realno izvedljivo plansko zadolžitve za leto 1961, in povsod tam, kjer iz katerega koli razloga prvotno planirane realizacije ni mogoče povečati, zmanjšati število zaposlenih. Nove planske zadolžitve naj bi torej imele namesto dva osnovna kazatelja: realizacija in število zaposlenih. Določitev tako rebalansiranega plana je trenutno naša prva naloga, ki ji sledi vskladitev števila zaposlenih s postavljenimi nalagami.

Dasj bo tako rebalansirani plan predvideval realno povečanje produktivnosti, to je realizacije zaposlenega za približno 16 odstotkov, mislimo, da je ta naloga glede na situacijo in delovni elan naših delavcev izvedljiva. To povečanje produktivnosti je treba doseči predvsem z boljše organizacijo dela, to je z boljšim izkoriščanjem strojev in smotrno uporabo delovne sile. To pa je prvotna naloga naših organizatorjev proizvodnje, to je vsega tehničnega kadra, delovodij, komercialnih šefov, nabavnih referentov in drugih. Rebalansirani plan postavlja torej predvsem pred ta že tako preobremenjen kader nove, zelo težke in odgovorne naloge.

Naš novi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov mora torej kadre k izpolnjevanju teh zadolžitve primerno stimulirati. Potrebno je torej formirati gibljivi del plače organizatorjev proizvodnje tako, da bodo ti prejemki progresivno ali vsaj linearno povežani z doseženim uspehom enote, ki jo vodijo, pri čemer pa morajo biti zadovoljivo zagotovljene ostale komponente proizvodnje, to je kvaliteta, higiensko tehnična zaščita, skrb za kader itd. Lestvica za formiranje gibljivega dela osebnih prejemkov bi morala biti postavljena tako, da bi bil pri najuspešnejših enotah ta del vsaj tako velik kot fiksni del. S tem bi ti tovariški bili v prejemkih nekako izenačeni s prejemki kolegov, ki delajo n. pr. v projektivi.

Zato predlagamo, da se gibljivi del osebnih prejemkov te kategorije uslužbencev formira po posebni lestvici, ki določa gibljivi del prejemkov v odstotkih fiksnega dela v odvisnosti od dosežene mase čistega dohodka na člana kolektiva organizacijske enote. Seveda je pri tem bodisi že v fiksnem delu sicer pa v gibljivem delu zajeti tudi absolutni znesek realizacije.

Po taki lestvici določen gibljivi del plače se ugotovi na podlagi periodičnih obračunov in takrat tudi izplača vse razdobje za nazaj, vendar v polni vrednosti le pod pogojem, da so bile ostale komponente proizvodnje v polni meri dosežene. Zato naj se objektivno ugotovljene pomanjkljivosti v kvaliteti, delovni disciplini, HTV zaščiti, skrbi za kadre in drugo izvršijo v obliki odbitnih odstotkov od naprej opisani način izračunane premije. Ti odbitni odstotki naj se v čim večji meri ugotavljajo na računski način, da se tako povsem izognili nekaterim

slabostim ocenjevanja po lanskoletnem sistemu.

DS podjetja je na svojem zasedanju 20. 4. t. l. potrdil predlog tehničnega kolegija, da se izvede za I. četletje točkovanje enot in posameznih organizatorjev proizvodnje, da se s tem dobi material za kasnejše določanje gibljivega dela prejemkov te kategorije delavcev. Lahko smatramo, da so osnove sistema več ali manj dognane, obdelati je še detajle in še v mesecu maju to poenostaviti izvesti. Medtem pa pričakujemo, da bo tudi že podrobneje izdelan predlog sistema formiranja gibljivega dela prejemkov za vse člane kolektiva.

Ing. Jože Uršič

S seminarja za tajnice edinic, ki je bil na Bledu, so se udeležile štiri članice kolektiva. Tov. Boško in Jože sta prišla le v kontrolo

Iz centra za izobraževanje

Zidarska stroka je bila že v času velikih faraonov visoko razvita. O tem nam govore kulturni spomeniki starega veka. Zidarji so bili največji specialisti. Od t. dobe dalje se je znanje skozi vsa stoletja prenašalo iz roda v rod. Predvsem pa to velja za vse primitivne narode.

V moderno razviti industrijski državi, kot je naša, pa z zastarelim načinom prenašanja znanja in veščin dela ni mogoče izpolniti ogromnih potreb po strokovnih kadrih. Zato je bilo potrebno pristopiti k novi in praktični metodi izobraževanja delavcev neposredno na delovnih mestih.

Metoda praktičnega izobraževanja za poklice je namenjena izobraževanju neposrednih proizvajalcev in zajema vsa teoretična in praktična znanja, ki so potrebna za vsak posamezen poklic. Tako imamo po novi nomenklaturi v grad-

beništvu 122 raznih poklicev — torej dovolj, da si vsak član kolektiva lahko pridobi potrebno znanje in se zaposli na delovnem mestu, ki ga veseli in za katerega ima največ sposobnosti.

Resolucija o izobraževanju je omogočila slehernemu delavcu, da se izobražuje in dala vse možnosti napredovanja. Tako lahko danes postane od navadnega delavca — inženir.

Vse to je upošteval delavski svet podjetja in na seji dne 7. X. 1960 sklenil, da se v podjetju ustanovi center za izobraževanje. Sestavljena so bila pravila centra. Takoj na to se je pristopilo k organizaciji tečajev in sestavljanju programa izobrazbe. Izobraževanje je za ustale delovne sile nujno, kajti delavec mora imeti pred sabo jasno perspektivo in široke možnosti napredovanja. V času delovanja centra za izobraževanje, to je od decembra 1960 do danes, je bilo organiziranih 25 seminarjev in raznih tečajev. Tečaje je obiskovalo 254 članov kolektiva. Če k temu prištejemo, da imamo v podjetju 360 vajencev, da študentov 60 študentov, so nam te številke dokaz, da podjetje ogromno prispeva k strokovnemu dvigu svojih kadrov. Poleg tega še obiskuje razne večerne tečaje in seminarje 24 članov kolektiva. Zelje po izobraževanju so ve-

like in žal nam manjka inštruktorjev in prostora, da bi v celoti zadostili težnjam delavcev in potrebam po strokovnih kadrih v podjetju.

Tečajnikom smo s tečaji posredovali teoretično in praktično znanje. Poudarek je bil na praktičnem znanju, t. j. izobraževanju na delovnih mestih. Posamezne edince so poslale v tečaje naslednje število tečajnikov.

Gradbeno vodstvo Maribor 62, Gradbeno vodstvo Ljubljana 55, Gradbeno vodstvo Celje 28, Gradbišče Ravne 9, Gradbišče Koper 5, Gradbišče Jesenice 8, Obrat Gradbenih polizdelkov 41, Gradbišče Kranj 5, Centralni obrati Ljubljana 14 itd. Največ truda in razumevanja za vzgojo kadrov sta pokazali edinicji Obrat gradbenih polizdelkov in gradbeno vodstvo Maribor. Taka načrtna politika vpliva na proizvodnjo in na zadovoljstvo ljudi, kar je konkreten dokaz v obratu gradbenih polizdelkov v Ljubljani.

Vsi tečaji so dobro uspeli in tečajniki so si na vse načine trudili, da si pridobijo čimveč potrebnega znanja. Zelimo le, da se vsi tečajniki po vrnitvi iz tečaja zaposlijo na delovnih mestih in v stroki, za katerega so polagali strokovne izpite.

L. C.

Del udeležencev seminarja sekretarjev edinic in vodij kadrovsko-socialnih služb

»SKRITE REZERVE«

Mnogokrat je govora o raznih »skritih rezervah« v kolektivih. Te skrite rezerve tolmačijo na razne načine. Mnogi govorijo, da so v raznih fondih, nekateri da jih skrivajo direktorji in šefi, mnogi pa trde, da se te rezerve sploh niso odkrile. Vprašamo se, kaj in kje je sedaj resnica. Pri nas lahko trdimo, da te rezerve že odkrivamo.

Jasno je, da imajo največ možnosti za odkrivanje skritih rezerv naši strokovnjaki, strokovni voditelji in to predvsem v tehničnem pogledu. To je neizpodbitna resnica. Vendar iskanje in odkrivanje teh skritih rezerv ni samo naloga naših vodilnih strokovnjakov, naših tehnikov in inženirjev. Ta važna naloga odkrivanja skritih rezerv je poverjena in tudi dolžnost slehernega člana našega kolektiva. Skrite rezerve se mora iskati pred vsakim začetkom dela, med delom kot tudi po končanem delu.

Kako iskati in kje? Veliko skritih rezerv je v pravilni in premišljeni organizaciji dela. To pa ni dolžan storiti samo sektorski vodja ali delovodja. Vsak posamezni delavec na svojem delovnem mestu je dolžan poskrbeti za pravilno organizacijo dela. S tem, da se delo dobro pripravi in organizira, bo tudi na lažji način izvršeno brez posebne

velikega truda in tudi mnogo prej. Ker bomo na dobro organiziran način laže delali, bomo tudi več naredili. S tem bo naš efekt večji in na osnovi večjega efekta se bodo tudi naši osebni prejemki povišali.

Naslednji tak primer odkrivanja skritih rezerv je v študiji materiala. Večina naših delavcev se niti malo ne zaveda, s kako dragimi materiali upravljajo, kot so cement, opeka, razno betonsko železo, les in drugi dragoceni gradbeni materiali. Če bi naši delavci vedeli za cene gradbenega materiala in če bi se zavedali, da je to njihov material, bi se večkrat vprašali in jezili obenem sami nad seboj, zakaj so naredili to ali ono škodo. Recimo, da smo razsipali cement, da smo malomarno ravnali z drago opeko, da nismo iskali ustreznih dolžin desk ter vzeli in razrezali to, kar nam je prišlo pod roko, nedaleč od nas pa je podobni komad deske čakal na uporabo. Samo poiskati bi jo morali. Primerov je nešteto, le pristopiti moramo k pravilni in pravočasni študiji.

Nepravilno bi bilo, če bi trdili, da se v našem kolektivu ne šteti. Tega nikakor ne moremo trditi. Pač pa lahko trdimo, da še vsi ne štedimo, da pravilno in pravočasno ne štedimo. Koliko nam koristi, če varčujemo le nekateri, drugi pa razmetavajo,

uničujejo material, dopuščajo, da se uničuje in tako dalje.

Naša naloga je, da poučimo slehernega našega delavca, da se bo zavedal, da je vse, vse material, vse orodje, vsa strojna oprema Gradisova last. Mi vsi pa tvorimo kolektiv Gradisa, to se pravi, da je naša last. Torej karkoli uničimo, uničimo svoje in nosimo sami posledice. Posledice zaradi nepazljivosti pa so lahko velike. Te posledice pa čutimo v tem, da so naši osebni prejemki manjši kot bi smeli biti ter ne prejemamo tega, kar bi morali, pa čeravno smo se trudili. Da, res trudili, toda ves trud je bil zaman, ker našega truda nismo pravilno usmerjali ter smo trud zaradi nepazljivosti tudi uničili.

Iz dosedaj navedenega je razvidno, da je velik del skritih rezerv v pravilni in dobri organizaciji dela in v temeljiti ter dosledni študiji slehernega člana našega kolektiva. Če bomo storili vse za boljše organizacijo dela in absolutno štednjo, lahko pričakujemo velik uspeh, kateri bo v korist celotnemu kolektivu kot tudi vsakemu posamezniku.

Zato je dolžnost vseh sindikalnih tudi vseh članov kolektiva, da pogosto razpravljajo o dobri in pravilni organizaciji dela, o študiji in sklepe tudi dosledno uresničijo.

Bolje, da si tiho?

Naš čas je že tak! Pri načinu življenja, kakršno je naše, si vsi skupaj prizadevamo, da bi dosegli čimveč uspehov in da bi nam bilo vsem skupaj čimprej lažje. Kar priznajmo: radi pogodrnjamo, pokritiziramo, potlej pa spet pljunemo v roke. In prav je tako. Prav? No, čisto prav ni. Vselej že ne.

Bom kar naravnost povedal. To je tako: ker si vsi skupaj prizadevamo, kot smo že rekli, za boljši kos kruha, moramo naše delo, način del in metode večkrat premlati na sestankih. Naše delavsko samoupravljanje zahteva, da se o vsem pogovorimo, da pregledamo, kako gre naprej in kaj bi bilo še dobro urediti. Pa so še sestanki po »sindikalni liniji«, pa po »mladinski liniji«, pa izven podjetja zbori volivcev in tako naprej. In marsikdaj opazamo, da naši ljudje, večina, ne sodeluje. Nima vprašanj, z vsem so ljudje zadovoljni. Pa so zares zadovoljni?

Ko je konec sestanka, denimo o podjetju, se množica naglo razide. Sestanka je »hvalabogu konec« in v dvorani ostane še nekaj »ta višjih«, ki kar ne morejo prekiniti diskusije. Jo pač nadaljujejo sami, saj so tudi na sestanku govorili sami. So bili ljudje kar tiho...

Zdaj pa pogledimo, zakaj so ljudje tihi? Poskusimo, če nam bo uspelo, nekaj tovarišev vprašati, zakaj so molčali. In nam odgovorjajo:

Prvi: pred sestankom nam niso dali gradiva, da bi se pripravil. Potem pa res nimam kaj diskutirati. Stvari ne priznam, pa konec! Kaj bi se smešil...

Drugi: Saj je v podjetju dosti bolj pametnih od mene. Naj kar oni povedo, kako je najbolj prav. Jaz nič ne vem.

Tretji: Saj bi kaj rekel, ampak, zadnjič so me zabili, ko sem nekaj predlagal.

Četrti: Bolje, da smo tihi. Če kaj preveč stegnesh jezika, se ti potlej slabo godi.

Povedati moram, da je zadnji odgovor, zakaj molčimo na sestankih, najbolj pogost. Smo pač taki in tako je. Res včasih ne vemo prav, o čem bomo govorili. In ne govorimo. Tudi zapornete neutemeljenega predloga ali sploh neutemeljene diskusije radi nekateri jemljejo osebno in so užaljeni, če se izkaže, da niso imeli prav. Včasih pa tudi nima prav tisti, ki sestanek vodi. Nikjer ni z napisano, da je tak tovariš nezmotljiv. No, izgovor, da so drugi pametnejši in da bolj vedo, kako naj stvari teko, tak izgovor pa ne velja. Tudi mi preprosti ljudje smemo povedati kak preprosto modrost, ki je pogosto boljša od izumetničnega »znanja« (ki ni veljal). Seveda, o zadnjem izgovoru bi veljalo, da se nekoliko bolj pogovorimo.

Da molčimo, molčimo zato, ker se bojimo posledic? To pa ne gre! Ne bom vas prepričeval, da je taka bojazen neutemeljena. Zal moramo priznati, da so na važnih mestih ljudje, ki si dovoljujejo vrsto pravic, ki jim ne gre, ki jim jih današnja ureditev ne dovoljuje! Osebnostno ozaveženi kakršno koli kritiko in se potlej maščujejo nad človekom, ki jo je spravil na dan. Da, zgodi se, da potlej skušajo zlitii svoj srd na »kritikastra« in mu nagajajo na mile viže. Ja, so taki, zares!

Vendar naj takoj povem, da to ni povsod in k sreči ne v večini podjetij. Pa naj še pridenem, da socializem ni kasarna, kjer bi lahko komandiral en sam. Zato nam je tudi oblast daje v roke kolektivno upravljanje in kot nov dosežek naše socialistične ureditve še uvedbo ekonomskih enot. Vidite, prav s tem je podčrtana želja in možnost, da bi se naše upravljanje razširilo prav na zadnjega člana slehernega kolektiva, da bi vsakdo sodeloval pri gospodarjenju, da bi torej oseh uspehov — ali pa

izgub — bili deležni mi vsi. In tu moramo vsi govoriti, tu moramo vsi sodelovati, vsi hvaliti, vsi kritizirati, pa naj bo tako »tislina« prav ali ne!

Naj ne bo zamere, če sem napisal tako, kot mislim. In upam, da ne mislim najslabše. »Narod si bo pisal sodbo sam«, to geslo že dolgo poznamo. Ivan Cankar z Vrhnike ga je zapisal za vselej v našo književnost in v politično oporoko. In ne pustimo si ga ozeti prav z molkom, ki je tako pogost med nami, kajti poleg dejanj, tovariši, bodo vedno morale biti tudi besede, besede, ki bodo ta dejanja postavile na pravo mesto.

Naj še enkrat povem, da teh pojmov, ki sem jih navedel, ne posplošujem. Ampak je že tako. Ravno starejši med nami nič radi ne pridejo z besedo na dan. In zakaj prav starejši, ki so izkušeni? Kajti — in to moramo napisati — nikjer ni samega črnega neba, nekje sije tudi sonce. Vselej. In to sonce je naša mladina. Marsikater neuprijetne razmere, za katere so vsi vedeli in so jih skrivali v lastni molk — prav take nezdrave razmere je ponekod razkrinkal mladinski kolektiv! Ja, vidite, mladih pa ni bilo strah. Krepko so zavihali rokave, pokazali na vzrok nepravilnosti in — stvar so spravili na pravi tir.

V našem primeru torej ne velja, ne velja čisto tisti dobri stari rek: Molk je zlato. Vsaka stvar ima dve plati. In pri naši stvari je boljša tista plat, ki trdi: vse spremeljav budno in prvi čas povej, kaj misliš. Kajti: ko bi se takle-absolute, ki hoče imeti svoj prav in ne pusti drugim nobene veljave, izgobarjal, da ljudje ne razumejo vsega, da moraš sam voditi ose skupaj, da bi ljudje sicer kam zasahtali... Ne, tak izgovor mu ne velja, manjka mu zdrava. Naši ljudje so pošteni, pametno presojajo življenje in napak bi bilo, ko bi jim odrekli najvažnejše: najtemeljitjejšega sodelovanja pri graditvi lastne boljše bodočnosti. Ne odzomite si tega, tovariši, govorite. Glasno govorite!

-e

Ob 20-letnici revolucije

Neuspela akcija

Franca Grudna, delovodja v naši betonarni sem našel ob betonskem mešalcu.

»Glej ga, kaj pa je tebe prineslo?«

Začuden sem ga pogledal, saj se tisti hip nisem domislil, da bi ga kdaj poznal.

»I, pri sindikatih sva delala skupaj. Na glavnem odboru.«

Starima znancema je potlej pogovor naglo stekel.

»Teja je bilo toliko, da se težko domislim, kaj bi bilo najzanimiveje. Se najbolj se spominjam akcije, ko naj bi rešili sekretarja CK Toneta Tomšiča iz zaporov, ko so imeli Tomšiča zaprtega še na policiji na sedanji Prešernovi cesti.

V skupini nas je bilo 11.

Oboje smo bili s pištolami. Spominjam se, da je bil v skupini Prečev Rudi, ki je kasneje padel na Grčaricah. Potlej je bil še neki mlinar z Viča, pa neki Janko, tudi Jakata Ravša se spominjam. Tudi ta je padel. Onega mlinarja in Janka pa so kmalu po tej akciji ustrelili kot talca, ker ju je dobila patrolja in sta imela pri sebi še orožje. Midva z Ravšem pa sva pištoli pravi čas odvrгла v sneg.

Bilo je pozimi. Tisti večer je bila gosta megla. Tega se dobro spominjam. Zbirališče je bilo za zidom policije, prek katerega naj bi splezali po lestvi na dano znamenje. Če bi zažvižgal žalosten napev, bi to pomenilo, da položaj ni čist, pesela melodija bi pa pomenila, da gremo lahko na akcijo. Znak bi moral dati policij, ki je bil v službi pri Italijanih, pa je bil naš človek.

Lahko si misliš, kako smo menci in prezebali pod zidom ter nestrpno pričakovali

znamenja. Ni nam bilo lahko, ko nas je bilo toliko na kupu in je bila taka skupina ob takem času sumljiva.

Toda tisti večer ni bilo nič. Policaj je prišel okrog in nam povedal, da je prišel šef policije in da so vse dohode močno zastražili.

Tako smo se razšli. Vsak na svojo stran.

Midva z Ravšem sva jo mahnili proti Marnovi gostilni v Rožni dolini in tam odvrгла v sneg pištoli, ki sva ju naslednji dan seveda pobrala. Odvrгла sva ju pravi čas, saj naju je kmalu nato prišla patrolja. Previzitirala naju je in ker ni našla ničesar sumljivega, naju je izpustila.

Odrezan od svojih

Tako kot tovariš Lisjak je tudi Ivan Potočnik že dolgo let zaposlen v Gradisu. Oba sta prišla v podjetje že l. 1947 oziroma 1948. In oba sta zidarja. Tovariš Potočnik je v teh letih po osvoboditvi vgradil na sto tisoče opek v sodobne stanovanjske bloke v Kidričevem, v orjaške hale Tovarne glinice in aluminija.

»Kje vas je doletela okupacija?« sem ga vprašal.

Nemške vojaške sukne je prvič videl v svoji rojstni vasi, v Majskem orhu v ptujski občini. Takrat je bil star 20 let. Nekaj časa je še živel v vasi, ko pa je začela Nemcem trda presti, so ga mobilizirali. Poslali so ga na rusko fronto.

Nekega dne se je Ivan odločil. Bilo je 4. aprila 1944. Skupaj z doema rojakoma je pobegnil k Rusom. Pri njih je ostal tri mesece, potem pa so jih poslali v Jugoslavijo.

»Jeseni 1944 je bila ustanovljena prva jugoslovanska brigada, formirana v Sovjetski zvezi.« je pripovedoval tovariš Potočnik. »Odsli smo na Sremsko fronto, kjer so se Nemci krčevito upirali, da bi čim bolj zadržali svoj neizbežni poraz.«

Sam na bunker

Marjan Lukežič je zidar na našem gradbišču na Jesenicah. Januarja 1944. leta je odšel v Gradnikovo brigado. Doma je iz Renč pri Gorici, prej pa je bil aktivist na terenu.

»Najtežje je bilo, ko smo napadli Hotedrsko. Točnega dne se ne spominim. Zdi se mi, da je bilo konec januarja. Sneg je ležal in mrz je pritiskal.

Določili so me v skupino bombašev, ki naj bi likvidirala bunker. Pa nisem imel nobene bombe, le puško in nekaj nabojev. Lahko si misliš, kakšen občutek sem imel — bombaš pa brez bomb. Pa še proa večja akcija je bila to zame.

Razporedili smo se v strelce. Stekel sem proti bunkerju. Bolj me je gnal strah kot pogum in sem se znašel v prvi liniji.

Iz bunkerja so užgali, da se je kar kresalo in sem padel kot snop za kup gnoja. Streljal sem, ko mi je pa že zmanjkalo nabojev, se je po cesti iz Idrije prikazala nemška blinda in se ta užgala proti našim položajem.

Ozrl sem se, da bi videl, kje so naši. Slišal sem prej neko optičje, pa nisem razumel besed. Nikogar več ni bilo. Sam sem se znašel pred bunkerjem in blindo. Počasi sem spolzel nazaj in, kot vidiš, odnesel glavo.

Rešitelji izpod neba

»Koliko sem bila stara, ko sem šla v partizane?« je ponovila moje vprašanje Ivanka Pogačnik. »Ravno 16 let mi je bilo takrat...«

»Naša družina — Jordanovi iz Trbovelj — je bila Nemcem že dolgo sumljiva, zlasti moj oče je bil okupatorjem trn v peti.« je pripovedovala tovarišica Ivanka, ki je že šest let zaposlena kot personalni referent v Celju. »Leta 1942 so v našo hišo prvič stopili partizani...«

Ta dogodek je bil za Ivanko odločilen. Partizani so se pogovarjali z Ivanko in njenima sestrama. Ivanka je začela podpirati osvobodilno gibanje, partizansko borbo. Postala je članica SKOJ, vse bolj je delala na terenu.

»Mama je vedela za moje početje, oče pa ne.« je priznala.

Spomladi 1943 je Ivanka odšla v partizane. Povod temu dogodku je dala aretacija neke mladinke, ki so jo Nemci mučili, tako da je izdala vso organizacijo.

»Bilo je dopoldne.« je nadaljevala tovarišica Ivanka, »meseca maja. Slišala sem, ko je v kuhinjo vstopil nek naš znanec, ki je delal za gestapo. Ozmerjal je mojo mamo, češ da je svinja, ker je rodila tak hčer. V meni je hipoma dozorela odločitve. Odprla sem okno in skočila na dvorišče, od tam pa v gozd. Tekla sem na mesto, kjer sem vedela, da bom dobila partizane. Se danes se spominjam, da sem šla kot bi mi gorelo za petami, saj sem za tisto pot običajno potrebovala celo uro. tistikrat pa ne vem, če sem rabila četrto uro.« se je nasmehnila.

Potem se je začelo življenje v partizanih. Nekaj časa se je zadrževala v bližini svojega rojstnega kraja, v hribih nad Trbovljami, pozneje pa je bila tudi v drugih krajih. Več mesecev je delala tudi v tehniki »Marjetka«, kjer je tudi dočkala osvoboditev.

»Se spominjate kakšnega dogodka prav posebnost?«

»Teh dogodkov je bilo nič koliko. Nekoč smo bili skriti v

bunkerju, nad katerim so se ustavili Nemci. Kar štiri dni in noči so se zadrževali nad nami, lahko si mislite, da nam ni bilo prav prijetno. L. 1944, ko sem poučevala otroke v Veliki vasi pod Miklavžem, je nenadoma nekdo planil v šolo in zaspil, da gredo Nemci. Takoj sem stekla v gozd in čakala. Imela sem brzostrelko in pištolo. Videla sem Nemce, kako gredo na gosto v strelcih skozi hosto. Tedaj se mi je približal nek nemški vojak. Istočasno sva zagledala drug drugega. Naperila sem vanj pištolo, on pa svoje orožje name. To je bil dramatičen trenutek. Nisem hotela ustreliti, ker sem vedela, da bom tisti hip opozorila nase vse vojake. Tedaj so se Nemcu nenadoma udrle solze in dejal mi je, naj takoj izginem. Še danes ne razumem, kaj je bilo takrat tistemu vojaku, da so ga oblike solze in da mi je rekel tiste besede. Seveda so bili vaščani prepričani, ker so videli toliko nemških vojakov, da me ni več med živimi. Ko me je drugo jutro nek kmet zagledal skrito v hlevu, je verjetno mislil, da sem ustala od mrtvih in se me je kar prestrašil.«

Pomolčala je in spet nadaljevala. »Veste, takih dogodkov sem doživela nič koliko. Posebno se spominjam enega, ki sem ga prav tako doživela blizu Velike vasi. Bila sem že več dni brez stikov s svojo enoto, zato tri dni nisem jedla in spala. Komaj sem se še držala na nogah, čutila sem, da me zapuščajo zadnje moči. Tedaj sem nenadoma zagledala padalca, ki se je spustil nedaleč od mene in se kmalu opazil in se mi približal. Lahko si mislite, kakšno veselje sem občutila, ko sem v angleškem padalcu spoznala slovenskega rojaka Jožeta Istiniča iz Celja, ki je pa že pred vojno več let živel v Angliji. Padalec mi je takoj dal okrenjila, ponudil mi je cigarete. Takrat sem prvič v življenju kadila. Pomagal mi je na nase in z njegovo pomočjo sem spet prišla do svojih partizanske enote.«

Partizanski borec Milivoj Dukić o svojih doživljajih med narodnoosvobodilno vojno.

Sonce. Vroč pomladanski dan. Med brnenje motorjev, kompresorjev, buldozerjev in hupanjem tovornjakov se mešajo udarci lopat in krampov. Gradbišče koprškega pristanišča.

Tik ob obali leži velik kopenski valj. Ob njem delavec z orodjem. Sklanja se nad valj in ga čisti. Ne zveni se za hrušč okoli njega.

»Ste morda vi tovariš Dukić?«

»Da, jaz sem. Dukić Milivoj.«

Povesil je roke, v katerih je držal veliko pilo. Zazrl se je vame z obrazom, na katerem si lahko takoj opazil sledove trdega življenja. Sledove, ki so dokazovali, da je moral možakar marsikaj preživeti.

»Vi ste bili v partizanih? Ali se spominjate kakšnega posebnega dogodka, ki se vam je zlasti vtisnil v spomin?«

Dobrodušno se je nasmehnil.

»Eh, tega je bilo veliko...«

»No, pa je morda le bilo kaj posebnega, sem silil.

Odmahnil je z roko. »Veliko je teh stvari. Bili so težki in lepi časi. Vse obenem...«

Videl sem, da ne smem preveč siliti. Pustil sem ga. In res se je kar sam razgovoril, razživel.

»Veste, tisti časi med narodnoosvobodilno vojno so bili edinstveni. Nepozabni. Stalno smo bili v smrtni nevarnosti. Grozili so nam nemški in italijanski avioni, podmornice, torpeda...«

Za hip je pomolčal in spet nadaljeval. »Včasih smo napadali, včasih pa smo morali tudi bežati, da smo si rešili golo življenje. Kakor je pač naneslo.«

»Vi ste bili pri pomorskih enotah. Kje ste se pa borili?«

»Poosod. Enkrat tu, drugič tam. Včasih smo bili pred Sibenikom, pa spet med Kornati, pa okoli Visa.«

»Pa na kakšnih ladjah ste bili?« me je zanimalo.

»Na kakšnih ladjah?« je ponovno vprašanje in se zasmel. »He, to so bili kar napadni čolni. Ribiške barke. Na barko smo zavlekli še kakšno strojnico, če smo jo imeli. Vsi smo imeli tudi puške. To je bilo vse. To je bila naša mornariča.«

»No, pa imate morda kak prijeten spomin?«

Spet se je veselo zasmel. Prava dalmatinska dobričina.

»Veselo je bilo leta 1944 na Visu. Na osvobojenem Visu.

Tako kot osak partizan, je tudi tovariš Potočnik marsikaj doživel. Marsikaj hudega in tudi marsikaj lepega. Seveda so najlepši spomini na tovarišstvo, ki jih je vezalo v partizanih. Med borci ni bilo razlik. Včasih se je pripetilo, da je 20, 30 ali celo 40 partizanov razdelilo resnično po tovariško med seboj — eno samo jabolko. No, bilo pa je seveda tudi veliko, veliko hudega in težkega.

»Trpljenja je bilo dovolj.« je pripovedoval tovariš Potočnik.

»Se danes čutim posledice partizansčine — imam hud sklepni revmatizem in kot posledico te bolezni oslabljenje srca. Seveda, v partizanih ni bilo lahkega. Imeli smo lahke uniforme, večkrat smo morali spat na samem snegu, v največjem mrazu.«

Nekoč je tudi tovarišu Ivanu šlo prav tesno za nohte. Bilo je ponoči sredi gozda. Z njim sta bila še dva tovariša. Opazili so, da nimajo več stika s svojo enoto. Tedaj je eden odšel naprej, da pogleda, kje so partizani.

»Tisti se je še rešil.« je pripovedoval tov. Potočnik, »zame pa je bilo že prepozno. Hipoma sem se znašel sredi nemških vojakov. Izgubil sem stik z našimi. To so bili strašni trenutki. Rešila me je samo skrajna hladnokronost. Pomagala mi je noč, da se ni skoraj nič videlo, pa tudi moja nemška uniforma, ki sem jo obdržal ves čas. Če ne bi bilo tega, bi moje kosti verjetno že dolgo trohnele nekje na vojvodinskih poljih. Tako pa sem se ob podpori teme in z znanjem nemškega jezika le uspel izmazati iz tega skrajno nevarnega položaja. Vse bolj sem se oddaljeval od Nemcev in drugo jutro spet našel partizane.«

Bomba, ki je prinesla srečo

Tam smo se namreč napili nase — nafte.« Z roko je napravil značilno kretanje in pokazal, kako jim je tehnološko pristno viško vince.

Potem je začel pripovedovati, kako je sploh prišel v partizane. V Biogradu na moru, kjer se je rodil leta 1909, ga je dobila okupacija. Takoj se je pridružil osvobodilnemu gibanju. Prenašal je ilegalno literaturo in še marsikaj. Leta 1943 pa so ga prijeli. Peljali so ga v Sibenik. Italijani so ga vrgli v zapor.

»To so bili moji najtežji dnevi. Najhujši časi mojega življenja.« je pripovedoval. »Zaprli so me marca in 9 mesecev nisem videl sonca. Vsak dan so me pretepali. Vsak dan, po četr uri. Pretepali so me kot psa.«

Potem je pripovedoval dalje. Na dan vseh mrtvih — ravno 1. novembra 1943 — zato si je tako dobro zapomnil ta dan — je bil Sibenik bombardiran. Neke bomba je priletela ravno na vogal jetnišnice. V silni eksploziji so se tresle stene velike stanbe.

»Ko je prenehalo gmenje

bomb.« je nadaljeval tovariš Dukić, »sem pogledal proti steni, tja na vogal, kamor je priletela bomba. Zagledal sem v zidu precejšnjo odprtino.«

Tako je tista bomba, ki jo je odrgel ameriški avion, in ki naj bi sejala smrt, razjedanje in nesrečo, nekemu vendarle prinesla srečo. Namreč tovarišu Dukiću in še trem sotrpinom, ki so bili skupaj z njim zaprti v celici. Nič niso dolgo premišljali, takoj so izkoristili zmedo po bombardiranju ter jo ucvrtili skozi veliko razpoko v zidu — na svobodo.

Skrili so se nekje v bližini, pončji pa so jo urno ubrali v smeri, kjer so vedeli, da bodo dobili partizane. Na nekem kraju so se morali skočiti v morje in preplavali kakšnih 500 metrov. Potem so spet zlezli na suho in drugo jutro prišli skupaj s partizani.

Ostalo že vemo, »povedal je že prej. Bil je na raznih ladjah in v številnih akcijah. Zlasti se spominja neke ribiške ladje, ki je nosila oznako PC 14.«

Decembra leta 1944 je bil premeščen v Sibenik, ki je bil

že osvobojen. Tam je postal namestnik komandanta tabornišča, v katerem so imeli zaprte ujele Nemce. Italijane in ustaše.

»In kje ste delali po osvoboditvi?«

»V Sibeniku. Pred 6 leti pa sem se preselil v Izolo. Delal sem na remorkerju in bagru »Peter Klepec«. Zdaj sem že leto dni zaposlen pri podjetju »Gradis«.

»Ste zadovoljni?«

»Veselo se je nasmel. »Zakaj pa ne? Poosod moraš delati...«

»Še to — imate stanovanje?«

»Krasno Lani sem ga dobil. V Izoli. Tam živim z ženo in 4-letnim sinom. Včasih me pride obiskat hčerka, ki je v Zagrebu dokončala medicinsko fakulteto.«

»No, lani ste torej imeli že drugič srečo...?«

»Seveda. To pa to. Nič se ne morem pritožiti.« se je smejal. Stisnil sem mu krepko, žljavo roko pomorščaka.

»Pradijo, da gre v tretje rado. Želim vam še tretjič srečo...«

Igor Prešern

Partizanska odiseja

»Saj to je cela odiseja.« sem se nasmehnil tovarišu Alojzu Lisjaku, predsedniku delavskega sveta v Mariboru, ko mi je pripovedoval zgodbo svojega življenja med narodnoosvobodilno borbo.

»Da, res, precej sem doživel med vojno.« je prikimal.

Ze mladost tovariša Lisjaka je bila bridka. Bodil se je leta 1923 v Koprivi na Krasu. V šoli je slišal samo italijansčino, le doma za zaprtimi vrati so se upali govoriti slovensko. Ko je izbruhnila vojna, so ga kmalu mobilizirali. Toda ne v redno vojsko! Dodelili so ga v »specialne enote«. To so bili pravzaprav kazenski bataljoni, v katere so Italijani srpali vse tiste, ki jim niso zaupali. Dobili so sicer vojaško obleko, niso pa imeli niti oznak, še manj pa seveda orožja. Alojz Lisjak je bil v Koprivi prvi domačin, ki so ga poklicali in tak kazenski bataljon. Odpekljali so ga najprej v Asti, nato pa na Jonske otoke. Tam so kopali jarke in opravljali razna pomožna dela.

»Že na Jonskih otokih smo dobili zvezo z grškimi partizani.« je pripovedoval tovariš Lisjak.

Potem je prišla leta 1943 kapitulacija Italije. V vas so prišli grški partizani, pridružili so se jim skoraj vsi Slovenci in tudi precej Italijanov. Za-

čele so se borbe. Nemci so otroke obstreljevali iz letal in ladij, uporniki so jim vračali milo za drago. Tako je bilo nekaj dni. Potem pa so le omagali. Nemci so dobili okrepitve, strli so upor. Vse ujetnike so stlačili v zapore in tabornišča.

»Tu so bile tako obupne razmere.« je nadaljeval tov. Lisjak, »da sem že kar obupal nad življenjem. Po več dni so nas Nemci pustili brez hrane in vode, v ječi je bila nepopisna gneca.«

Cez nekaj časa so Nemci iskali ljudi, ki bi šli graditi ceste v Grčijo. »Prijavil sem se, ker sem vedel, da bom samo tako lahko prišel z otoka na celino, kjer bom lahko pobegnil.« je pravil tovariš Alojz.

Zdaj se spet prične nova zgodba odiseje... Nekega dne je dobil zvezo z nekim soferjem, ki je vozil gramoz. Obljubil je, da ga bo prepeljal k tistim, ki imajo stike s partizani.

Potem se dogodki vrste kot v filmu... Sofer iztrese gramoz v avto skoči človek, ki bi rad k partizanom. Na nekem ovinku da sofer znak, begunec skoči iz avtomobila. Tam že čaka nekdo. Znaki — vse je dogovorjeno. Tovariš Lisjak gre v hišo. Tam prespi. Naslednji dan naprej. Na plažo

— kopat. Tam novi ljudje, nove zveze. Kopajo se in okrcajo na nek čoln. Ta jih popelje na neko motorno ladjo. Motor zabrni in jih potegne. Vedno bliže in bliže gredo k partizanom.

»Med potjo so nam križale pot tri nemške ladje.« je pripovedoval tovariš Alojz. »Zapluli smo k obali, se skrili in spet nadaljevali pot...«

»Ko sem po dolgih ovinkih le prišel med grške partizane.« je nadaljeval, »so me sprejeli z nepopisnim navdušenjem. Klicali so me kar — Srb. Afto ine Servos.« je povedal po grško ali po naše — to je Srb.

Od poletja 1944 se je boril z grškimi partizani. Napadali so nemške kolone in vojaške transporte. Decembra 1944 pa so ga sklenili poslati v Jugoslavijo. To je bila spet cela odiseja. Cel mesec je potoval po partizanskih zvezah od Janine do Bitolja. Ko je prišel januarja 1945 v Bitoljo, je bil strašno izčrpan. Lotila se ga je še huda malarija.

»Tehtal sem 40 kg. V bolnišnici so me negovali kot otroka.« je pripovedoval. »Nisem mislil, da bom ostal živ. Toda Makedonci so mi nudili vse in me z materinsko nego spravili na noge. Tako sem vendarle okrevl, dočakal pa sem tudi že osvoboditev.«

■ LJUBLJANA — Iz Beograda nas je obiskala 16-članska delegacija gradbenega podjetja RAD. Delegacijo je vodil predsednik sindikalnega odbora podjetja RAD tov. Dušan Bogdanović.

■ RAVNE NA KOROŠKEM — V Crni na Koroškem so na objektu »Turistični dom« že pričeli s fasado. Dom bo kmalu končan.

■ SKOFJA LOKA — Zaradi razmeroma zgodnje gradbene sezone in preobremenitve mizarske delavnice so vključili v kooperacijo še nekatere druge mizarske obrate. Zadnji čas so imeli precej dela z ureditvijo inventarja za počitniški dom v Poreču. Dovršujejo dela za vajensko šolo v Ljubljani, hotel na Bledu itd. Tudi dela na mostu v Kranju dobro napredujejo.

Pravijo, da bi bilo zaradi povečanja naročil mizarskih del nujno nabaviti rezkalni stroj in montirati odsesovalne naprave.

■ CENTRALNI OBRATI LJUBLJANA — V Centralnih obratih v Ljubljani je še vedno huda stanovanjska stiska. Povezali so se z gradbenim vodstvom Ljubljana in obratom gradbenih polizdelkov, da bi skupno zgradili samski dom.

■ JESENICE — V delavskem naselju so že pozidali dve tretjini samskega doma. Le denarja jim zmanjkuje. Zato bodo odstopili del svojih sredstev.

■ MARIBOR — Ker je več gradbenih del in ker so gradbišča razstresena, je pomanjkanje tehničnega kadra še občutnejše. Povprečna obremenitev na enega stavbovodjo bo znesla letos okrog 200.000.000 din.

V Ljutomeru so pričeli graditi cesto k vinski kleti in tovarno močnih krmil.

Ob koncu aprila bo v Mariboru sestanek funkcionarjev gradbene zbornice, izvajalcev in investitorjev.

■ CELJE — Stalež delovne sile se je dvignil na 650 ljudi. V Celju so prevzeli nova dela pri gradnji »Garaže in delavnice« v vrednosti okrog 50.000.000 dinarjev. Tudi dela na sektorju Ljubljana hitro napredujejo. V Soštanju so začeli kopati gradbeno jamo za novo skladišče v tovarni usnja.

■ POČITNIŠKI DOM POHORJE — 11. aprila je bilo na Pohorju posvetovanje referentov »Skrb za delovnega človeka« in referentov za šport in kulturo. Razpravljali so o oddihu in rekreaciji naših delavcev. Ob zaključku pa so sklenili, da bodo organizirali več izletov.

■ KRANJ — Na seji delavskega sveta so govorili o ekonomskih enotah. Predlagajo, naj bi bilo gradbišče Kranj ena sama ekonomska enota, kar je delavski svet tudi sprejel. Nato si izvolili novo komisijo za sprejem in odpust delavcev, ki jo sestavljajo: Albert Lenarčič, Peter Drakslar in Vlado Perkovič. Razpravljali so tudi o organiziranju tečaja za polkvalificirane zidarje.

Tovariš Kragelj: Vso pozornost bo treba posvetiti problemom, ki se nanašajo na ekonomske enote

Sindikalna podružnica ljubljanskega gradbenega vodstva »Gradisa« Ljubljana je imela ta mesec redni letni občni zbor. Razpravljali so o vseh najpomembnejših problemih, ki zadevajo delovnega človeka, največ pa o ekonomskih enotah. Zivahna razprava je trajala pozno v noč

Pregledali smo nase delo

Osnovna organizacija ZK CO Maribor je 25. marca v počitniškem domu »Gradisa« na Pohorju pregledala svoje enoletno politično delo. V poročilu organizacije (katero šteje 18 članov) je razvidno, da smo tudi v CO resno začeli delati ter razmišljati, kako bi izboljšali delo naših ekonomskih enot. Obstajata dve ekonomski enoti, in sicer: kleparska delavnica, ki obstaja že od septembra 1960, ter strojna delavnica, katero smo ustanovili 1. 1. 1961. Mnogo je bilo govorjenega na tej konferenci tudi o ekonomskih svetih, kateri se ne sestajajo redno, da bi pretresali razne proizvodne probleme, ki nastajajo med samim delom. Zato smo tudi sklenili, da bo v bodoče organizacija dala pobudo za krajša posvetovanja, kolikor se ne bodo šefi teh ekonomskih enot v zadostni meri posluževali teh potrebnih posvetovanj.

Nadalje je bilo govora o organizaciji dela. V lanskem letu smo ustanovili oddelek za pripravo dela, ki je dobil letos prostore. Ne moremo si zamisliti neke industrijske delavnice brez tega nepotrebne oddelka, ki skrbi za material ter za vse druge ustuge, katere so pri nas na dnevnem redu. V bodoče bo treba še kaj napraviti glede organizacije, saj vemo, da se bruto produkt hitro večja le s primerno organizacijo dela v proizvodnji. Glede dela organizacije smo bili

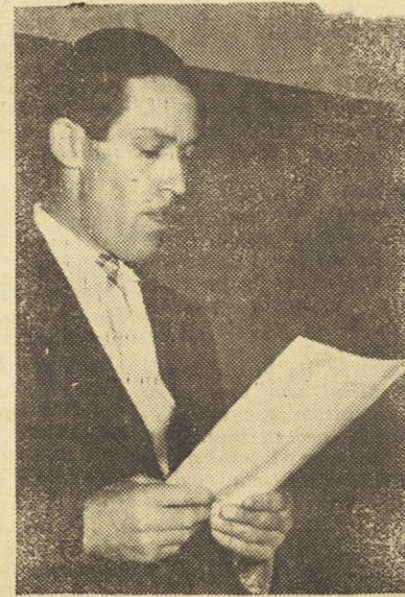
samokritični. Imamo vse pripomočke za izobraževanje članstva od predavanja, DU pa do revij ter časopisa »Komunist«. Teh časopisov dobivamo osem, vendar člani še ne posegajo dovolj po teh prepotrebni revijah, ne zavedajo se še vsi, da je ena izmed važnih nalog tudi izobraževanje, saj mora biti komunizem vsestransko razgledan. Glede tega smo tudi predlagali, naj bo ideološka vzgoja skrb vsega članstva ter vodstva organizacije. Zato bomo tudi v tem letu pripravili več predavanj za člane ZK, sindikalno ter mladinsko vodstvo in člane delavskega samoupravljanja.

S kadrovanjem pa se v lanskem letu ne moremo pohvaliti, saj smo sprejeli v naše vrste le dva člana. Delo mladinske organizacije je zelo dobro. Manjše težave so glede finančnih sredstev, vendar upamo, da se bo v bodoče še rekakto uredilo. V bodoče bomo pomagali še več pažnje mladini, ker se moramo vsi komunisti zavedati, da je na mladini bodočnost.

Nadalje so v diskusiji člani mnogo govorili tudi o stanovanjskih problemih. Kot smo že omenili, mladi ljudje, ki so si večeraj ali danes usivarili družino, nimajo prepotrebne stanovanja. Mogoče bomo prišli do kakšnih sredstev ravno z decentralizacijo delavskega samoupravljanja.

Lahko rečemo, da bodo sklepi katere smo sprejeli na naši konferenci, služili za bodoče delo organizacije ZK.

P. R.

Predsednik Sindikalne podružnice Gradbenega vodstva Ljubljana tovariš Žorž: Razvoj podjetja postaja interes slehernega člana kolektiva.

Skrb za delovnega človeka pa taka

Na eni izmed zadnjih sej Sindikalnega odbora podjetja je bila tudi razprava o povišanju železniških tarif. Razprava je bila precej burna, kajti vsi prisotni so se zavedali, da bo nova cena železniškega prevoza vplivala na našega delavca zelo neugodno. Sindikalni odbor o tej stvari ni mogel sprejeti konkretnih zaključkov, saj se ni vedelo, koliko ljudi se vozi in na kakšno razdaljo ter koliko bo moral posameznik plačati.

Ker vse to ni bilo jasno, je sindikalni odbor sklenil, da morajo vsi prisotni (bili so predsedniki sindikalnih podružnic) zbrati tele podatke: koliko delavcev in uslužbencev se dnevno vozi, kako daleč se vozi in koliko se jim povečajo izdatki z novimi cenami. Vsi ti podatki so bili sindikalnemu odboru potrebni, da lahko predlaga UO, ali pa DS konkretne predloge, kaj v tej smeri storiti, da naš delavec ne bo preveč prizadet.

Predlog in sklep sta bila sprejeta. Določili so celo, do kdaj morajo biti podatki poslani. Toda...

Datum za dostavo je minil. Podatke je poslala le ena sindikalna podružnica, in to tista, katere predsednik se zaveda, da se mora za delavce čimprej nekaj storiti. Do 23. 3. t. l. bi moral UO podjetja že sklepati. Do tega datuma so dostavile zahtevane podatke o vozačih le štiri od 13 podružnic. Pri vsej tej »veliki« agilnosti, odgovornosti, vestnosti in skrbi za našega delavca s strani sindikalnih podružnic se vprašamo: Kaj je mislilo ostalih devet sindikalnih funkcionarjev oziroma predsednikov podružnic, da niso poslali zahtevanih podatkov. Ali še lahko govorimo, da skrbimo za našega delovnega človeka, kot to narekuje sindikalna organizacija?

Ne! Ne moremo govoriti o neki skrbi, govorimo lahko le o malomarnosti, nevestnosti.

In kdo nosi vso odgovornost? Sindikalni odbor in UO DS ali pa celo sam DS? Toda po krivdi tistih, katerim se ni ljubilo storiti tega, kar bi morali storiti za našega delavca. Vsak izgovor o preobremenjenosti, ko gre za našega delavca, je odveč. Naj bo kakršno koli delo, kadar gre za dobro delavca, smo dolžni storiti vse, samo da mu ustredemo in dosežemo to, da ni prizadet.

Primer te nevestnosti in nediscipline in tako slabe skrbi za našega delavca nam mora biti resni opomin, da bomo v bodoče bolj skrbeli za delavce.

Zavedati se moramo, da ni dovolj, če so v kolektivu zadovoljni samo nekateri. Poskrbeti moramo, da bodo v kolektivu zadovoljni vsi, kajti »nekateri« še vedno ne predstavljajo kolektive.

Jože Lorenčič

PODOBORI SINDIKALNE PODRUŽNICE MARIBOR SO ZBOROVALI

Pomemben napredek

Ni še dolgo od tega, ko je bil končan zadnji občni zbor sindikalnega pododbora podružnice Gradisa Maribor. Z velikim zadovoljstvom ugotavljamo, da so bili letošnji občni zbori pododborov v Mariboru zelo dobro pripravljani. Vsak tujec, ki teh pododborov ne pozna, bi smatral, da so to občni zbori sindikalnih podružnic. Pododbori so se temeljito pripravili, da podajo obratno delo v minulem letu. Delovodje in sektorski vodje so po večini pripravili tehnična poročila. Poverjeniki pa so pripravili izčrpana poročila o sindikalnem delu. V teh poročilih niso bile nanizane samo pozitivne stvari, bile so tudi graje, opozorili so tudi na nepravilnosti, ki so se

dogajale med letom. Nepravilnosti so tudi priznavali. Sklenili so, da se morajo vse doslej zapažene nepravilnosti odstraniti, da se v bodoče ne ponavljajo več.

Na vsa poročila so člani kolektiva dajali zelo umestne pripombe in predloge. Mnogo je bilo primerov, da so člani kolektiva sami govorili kako se naj v bodoče ravna in štedi z materialom, kot se je to zgodilo na gradbišču Hidromontaže. Na gradbišču Metalne so strogo obsodili neopravičene izostanke in prikazali v razpravi, kakšne zgube nastajajo s tem. Delavci na Aškerčevi šoli se nikakor niso mogli strinjati z načinom akordnega obračunavanja in z razporejanjem delovne sile. Razume-

ti tudi niso mogli, zakaj so nastale tako velike zgube. Na gradbišču Vinarske zadruge so bili mnenja, naj bi v bodoče na vse važne sestanke sklicali zastopnike investitorjev in jim naravnost povedali, kak ne velja, seveda po predhodnem posvetovanju s sektorskim vodjem in šefom gradbišča. Tako se uveljavljajo kot ekonomske enote.

Bilo je še nešteto raznih zdravih in koristnih predlogov, katere pa že s pridom uresničujemo pododbori. Zelo dobri občni zbori pododborov, kar je vredno pohvaliti, so bili v Vinarski zadruzi, Hidromontaži, Metalni in še drugod.

Pododbori so res aktivni in voljni delati. Potrebno jim je le pomagati. Sindikalna podružnica bo dolžna skrbeti za nadaljnji razvoj novo ustanovljenih pododborov.

Opaziti pa je pomanjkljivo delo strokovnih svetov, ki so organizirani na vseh gradbiščih pa naj je tam EE ali ne. Ti strokovni sveti se vse premalo zavedajo svoje odgovorne naloge. Strokovni sveti morajo razpravljati o strokovnih problemih in o vsem tem poročati kolektivu na gradbišču vsaj enkrat mesečno. Da pa se bo delo strokovnih svetov pravilno razvijalo, je nujno, da ji sindikalni pododbori kot sindikalna podružnica nudi vsestransko pomoč. Upravni in tehnični aparat pa mora delo strokovnih svetov podpirati in ugotovljene nepravilnosti na gradbiščih ali izven njega sproti in vidno odpravljati.

Bodimo prepričani, da bodo dobri strokovni sveti, ki skrbijo za pravilni potek dela na svojem sektorju in kolektivno pravilno in pravočasno obveščajo, želi velike uspehe, ker jim bodo člani kolektiva zelo hvaležni, saj bodo vedeli, kaj in zakaj delajo. Z vsem tem bo tudi uspeh »radbišča večji« — višji pa tudi osebni dohodki.

Jože Lorenčič

Del delegatov na občnem zboru Sindikalne podružnice »Gradisa« Ljubljana

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradisa. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska, tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. — Izhaja mesečno.

Dobro prestana preizkušnja

Edinice so prvič uveljavile samostojnost pri odločanju s sredstvi. Večina se je izkazala, da so dobri gospodarji, med njimi so pa tudi izjeme. Z nekaj edinicami smo govorili po telefonu, nekatere pa smo obiskali. Kaj je pokazal preizkus?

Skofja Loka: Vse na plače

Po krajšem čakanju se je oglašil na oni strani žice predsednik delavskega sveta tovariš Bogataj. »Pri nas bomo vse razdelili na plače. Tako je danes sklenil upravni odbor, delavski svet pa bo zasedel jutri. Vse to kaže, da se bodo tudi oni odločili za plače. Denar je za vsakogar glavno, plač pa sicer nimamo tako nizkih. Zakaj pa ne bi vzeli, če lahko? Na enega ne vem, koliko bo prišlo, vsega denarja skupaj pa je okrog milijon šest sto tisoč dinarjev.

Celje: Se ne vemo

Klicali smo gradbeno vodstvo. Oglasila se je neka tovarišica, ki ni vedela povedati, kdo je predsednik delavskega sveta. »Bom vprašala.« Minute pa so tekle. Tri, štiri, šest, osem.

»Nikogar ni tu,« je čez čas dejala. »Šef in inženir Žirovnik stav Ljubljani, tudi tovariša Jezernika ni.« Navsezadnje se je oglašil tovariš Kopušar, ki pa ni videl nič določnega povedati, kako je z denarjem. »Jutri bo zasedal delavski svet in bo on odločil,« je povedal.

Tako iz Celja nismo mogli ničesar zvedeti.

Maribor: Četrtno za družbeni standard

K telefonu smo dobili tovariša Gajšta: »Ustvarili smo 13.567.000 dinarjev. Od tega smo dali na stran 3.567.000 dinarjev, drugo bomo pa razdelili. Na enega pride od 4 do 20 tisoč dinarjev. To pa je odvisno od tega, kakšen uspeh je dosegla ekonomska enota.«

»In za kaj boste porabili tisti rezervni sklad?«

»Za družbeni standard.«

Kranj: Brez problema

Razgovor s Kranjem je bil sila kratek. Komercialni, tovariš Boško, je kratko povedal, da je imelo gradbišče zgubo in zato tudi niso ničesar dobili.

V Kranju se jim potemtakem ni bilo treba beliti glav, kako bi razdelili denar.

Ravne: Tretjino v sklade

»Predsednika delavskega sveta? Takoj ga dobite, samo trenutek prosim.« Dekle, ki se je oglašilo pri telefonu, je bilo res sila vljudno.

»Ja, predsednik tu. Zampil, da. Iz Ljubljane smo dobili 6.377.000 dinarjev. Na osebne dohodke smo razporedili 4.426.000 dinarjev, ostalo pa na sklade, ki jih bomo rabili, kadar jih bomo pač potrebovali.«

Kratko in jasno!

Jesenice: Poltretji milijon za gradnjo stanovanj

»Ne, predsednika delavskega sveta zdaj ni tu, lahko vas vžemem v tajništvo.«

Ta tovarišica res vse ve. »Veste, zapisnike pišem, pa sem o vsem na tekoče. Viška smo imeli 7.490.000 dinarjev. Razen tega nam je ostalo nerazdeljenih še 411.000 dinarjev, ki smo jih zdaj pridružili oni vsoti, in to smo delili. Od vsega smo namenili za stanovanja 2.490.000 dinarjev — polovico tega za gradnjo samskega doma, drugo polovico pa za družinski blok. Kar je ostalo, pa še nismo razdelili, ampak smo na delavskem svetu določili ključ, koliko naj dobi vsaka ekonomska enota. Če je znašal njen uspeh do 5 odstotkov, velja za to enoto faktor 1, do 10 faktor 1,05, do 15 faktor 1,1, do 20 faktor 1,15 nad 25 pa 1,2. Znotraj ekonomskih enot pa bodo delili po zaslužkih.«

Zalog: Zakaj bi ne delili?

Predsednika delavskega sveta Janca Bučana smo zmotili pri delu. »A, zaradi tistega dobička! Sklenili smo, da ga bomo razdelili po tarifnih postavkah. Tisti, ki so norme in akorde najbolj presegle, so odstopili od svoje zahteve, da bi delili po zaslužkih. Pa še Gomboc

sto dinarjev na vsakogar, pa smo se zmenili kar za tarifne postavke.

Vsega denarja je dva milijona devetindeset tisoč dinarjev. Šef je rekel, da bo prišlo povprečno 8000 dinarjev bruto na enega.

Tudi pri nas je predlog, naj bi dali nekaj za stanovanja. Vendar so nam prej veliko obetali od ekonomskih enot, navsezadnje pa od njih bore malo. Ja, šef je bil za to, da damo vsaj pol milijona za naselje. Če ne bi gradili baze v Zalogu, bi imeli okrog 11 milijonov dinarjev dobička. Tako nas je pa baza stala 9 milijonov in nam je malo ostalo. Vsi člani delavskega sveta so soglasno glasovali za razdelitev.«

Ljubljana: Vse za stanovanja

Prvemu, ki mi je to povedal po telefonu, nisem verjel. Šele ko je ing. Mesarič, šef gradbenega vodstva to potrdil, sem verjel. Torej, vse so namenili za graditev stanovanj. Tako je sklenil delavski svet. Denarja je bilo namreč sorazmerno malo, točno 2.000.090 dinarjev. Naj bi še tako delili, ne bi imeli kaj deliti.

OGP: Polovico za samski dom

Predsednik delavskega sveta Obrata gradbenih polizdelkov tovariš Gruden, je povedal, da so dobili vsega skupaj 2.296.000 dinarjev. Delavski svet je sklenil, da bodo polovico tega denarja dali za samski dom, ki ga grade za svoje delavce v Jaršah, drugo polovico bodo pa razdelili članom po zaslužkih.

Centralni obrati: Za samski dom

»Dokončno še nismo sklepali,« je dejala predsednica delavskega sveta Centralnih obratov. »Po sedanjem predlogu bi dobili CO v Mariboru 1,1 milijona dinarjev, avtopark 957 tisoč, ostalo pa Centralni obrati v Ljubljani. Avtopark bi po sedanjem predlogu razporedil pol milijona svojega denarja za samski dom, ljubljanski centralni obrati pa vse za samski dom, ker stanovanj res manjka. Kako nameravajo razdeliti denar v Mariboru pa ne vemo.«

Zares, odlično prestana preskušnja!

Tovariš Ravnikar naš novi komercialni direktor

Tovariš Iko Ravnikar je bil rojen 2. XII. 1917 v Ljubljani. Je sin znane tesarskega mojstra Franca Ravnikarja, ki je bil eden izmed najvidnejših mojstrov in oče modernega tesarstva.

Pridnost je podedoval po očetu, skromnost pa po materi, ki ga je vzgojila v zavednega člana naše družbe.

Tovariš Iko je študiral v Ljubljani in se po končanem šolanju zaposlil pri svojem očetu. Med okupacijo se je takoj vključil v narodno-osvobodilno gibanje in bil aktiven sodelavec vse do osvoboditve. Leta 1946 je prevzel komercialne posle na bivšem obratu Tesarstvo, leta 1948 pa je prevzel delovno mesto komercialnega šefa v Centralnih obratih v Ljubljani. Vsa leta je bil zelo delaven in si je s svojim vestnim in uspešnim delom pridobil zaupanje vseh članov kolektiva in delavskega sveta, zato ga je leta izvolil za komercialnega direktorja podjetja Gradis.

Tovarišu Iku Ravnikarju iskreno čestitamo k njegovemu napredovanju, predvsem pa mu želimo na novem delovnem mestu obilo uspeha.

C

Njegov spomin...

Vsako pomlad, ko topla sapica zavije, pred kočo v soncu starček trde ude greje.

Betežen ves in od življenja strt — prihaja slednji dan na palico oprt na klop pred hišo posedet — naš ded. —

Pogled njegov v daljavo je uprt. Zarezala mu brazde je v obraz bolest — ko v stakih skopih nizal svojo je povest:

»Prav danes dvajset let je — pomlad kakor ta čas je bila — povsod dišeče cvetje — res pravi raj!
Toda ne ptičje petje — strelji so me prebudili.
Krenil sem na pot, tja — koder sta regljala mitraljeza.
Prispem do kraja brega — kjer prične dolina, koder košata češnja cvetne veje steza.

Kaj vidim prav? — med vejami človek r
Pristopim bliže. Ojoj!! —
Obešenec bil je moj sin...
Kri iz ust iz ušes mu polzi — cveti rdeči...
pod češnjo mlake kroi,
v kroi pet mrtoih leži...
a na češnji obešen moj sin, moj sin visi...
visi... v vetru binglja...
Ob češnji bajonet, ob bajonetu se zelenec hahlja
Ne eden! Dva, pet, deset... O, še več!
Potem nisem videl, ne čutil ničesar več.

Pač, čutil sem, da me žre tujina.
Po letih hrepenenja in poniževanja
se ornil sem, skelet, v domači kraj nazaj.
Namesto koče me pozdravila je ruševina
in češnja v bregu — živ spomin na sina...
in na mrtoake v kroi.«

Solzo starček je skrivoj utnil.
Boleč — o, preboleč njegov spomin se je povrnil!

Marija Mrak

Tovariš Debevc, mi se ti zahvaljujemo

Štajerska gradbišča so v počitniškem domu na Pohorju priredila svečano večerjo v čast tovarišu Debevcu, ki odhaja v zaslužni pokoj. V imenu kolektiva Maribor se je od tovariša Debeveca poslovil tovariš inženir Borut Maister, v imenu celjskega kolektiva tovariš inženir Srečo Cvahte in v imenu gradbišča Ravne pa tovariš inženir Lojze Štok. Svečane večerje sta se udeležila tudi tehnični direktor tovariš inženir Jože Uršič in novi komercialni direktor tovariš Iko Ravnikar.

Tovariš Božo Debevc je bil kot priznan strokovnjak za računovodsko službo poznan po vseh naših edinicah. Takoj po osvoboditvi se je lotil dela z maloštevilnimi sodelavci in je s tihim in premišljenim delom

uspel dvigniti računovodsko službo na visoko raven. Petnajst let naporega dela in uspehi na tem področju so plod njegove vztrajnosti in požrtovalnega dela.

Tovariša Debeveca so imeli povsod radi, kajti s svojim korektnim delom in vedno prijaznim obrazom do vsakega si je pridobil zaupanje kolektiva. Bil je iskren in v vsakim postopal kot človek s človekom.

Ko se mu je inženir Maister v svojem toplim govoru zahvalil, je med drugim dejal: Ti odhajaš, Tvoje začeto delo bomo nadaljevali, bil si naš vzoren učitelj. Hvala Ti za vso pomoč in sodelovanje. V bodoče Ti želimo še mnogo let čvrstega zdravlja in splošnega zadovoljstva.

C

Šofer tovariš Danilo Flego, je s svojim Mercedesom S-1265 prevozil 350.000 km brez najmanjšega karambola

MARIBORSKI DELAVSKI SVET JE ZASEDAL

Del v rezervni sklad

Jedro razprave je tvorila delitev lanskoletnega dohodka. CDS je določil po ključu uspeha kvoto 15 milijonov 500.000 dinarjev za razdelitev ekonomskim entam gradbenega vodstva v Mariboru. Prav tu so nastale težave, kako pravično razdeliti zaslužni denar. Predlog komisije in UO je DS po daljši diskusiji in po raznih primerjavah sprejel ter potrdil.

Pri razdelitvi so upoštevana načela obnega zbora sindikalne podružnice in konference ZK, ki izražata mnenje vsega kolektiva. Sklep DS je, da se 3.500.000 dinarjev ne razdeli. Iz tega denarja se osnuje lastni rezervni sklad, ki bi se uporabljal za lastne družbene investicije. Potreba je mnogo, predvsem ureditev delavskih naselij, graditev samskega doma, družinskih stanovanj itd. Deset milijonov dinarjev so namenili za razdelitev med kolektiv po naslednjem ključu:

— Prvi skupini 8.000.000 dinarjev. To bodo enote z več kot 7% finančnega uspeha gradbene dejavnosti. V teh enotah je zaposlenih 675 delavcev, vendar se ta vsota spet deli po uspehu EE.

— Drugi skupini 810.000 dinarjev, kar dobe enote z manj kot 7% uspeha. V njih je 200 delavcev.

— Tretja skupina dobi ostanek. V tej so nameščenci in komunalni delavci, ki dobe povprečje prejšnjih dveh skupin.

Iz deleža za nagrade je DS namenil po 4000 din 86 delavcem, ki niso imeli v letu 1960 nobenega bolniškega in opravičenega izostanka, ter po 3000 din 22 delavcem, ki so imeli opravičeni izostanek le nekaj ur. Prav tako je DS dodelil iz te kvote članom UO in sodelavcem 5 do 6 tisoč din kot odškodnino za udeležbo na sejah, saj je imel že 16 sej. Za zasluge organizatorjema delavskega samoupravljanja ter političnega dela je DS dodelil nagrado tov. Zajšku 30.000 din in tovarišu Lorenčiču 25.000 din, ki sta ves prosti čas posvetila kolektivu.

Delavski svet je na široko razpravljal o delovanju EE. Imenoval je komisijo, ki naj pripravi pravilnik EE in zbere izkušnje. Posebej so naglasili, naj bi s tem novim pravilnikom pravično uredili merila delitve, s čemer bi EE res samostojno delile svoj dohodek.

Za izboljšanje dejavnosti DS je bilo izrečeno precej spodbudnih besed, predvsem o vlogi delavskega svetnika na seji in med člani kolektiva ter o vlogi DS v novih pogojih.

■ JESENICE — NA nedavni seji delavskega sveta je predsednik inventurne komisije poročal o inventuri. Med drugim navaja, da je nujno treba organizirati seminar za skladišnike, predvsem pa bo treba skladiščno kartoteko večkrat kontrolirati.

Predsednik delavskega sveta Stane Simeonov je na sestanku ostro kritiziral, ker je Centralni delavski svet potrdil zaključni račun podjetja, ne da bi prej o njem razpravljali obratni delavski sveti. Nadalje so ugotovili, da bodo spet precejšnje izgube v DURU in so zato zvišali hrano celodnevne obroku od 220 na 250 din, delavcem iz Centralnih obratov na 270 dinarjev, prehodnim gostom pa na 320 din dnevno.

■ KOPER — V kamolomu na Crnem kalu so zgradili higieničen rezervoar za vodo. Na seji delavskega sveta so se protivili previsokemu prispevku za gradnjo počitniškega doma v Poreču in predlagali, naj bi se ta prispevek odmerjal na podlagi čistega dohodka vsakega posameznega gradbišča. Na tej seji so razpravljali tudi o gibanju delovne sile in bolniških izostankih v prvem četrtletju. Tako so imeli v prvem četrtletju za 953 dni bolniških izostankov.

■ MARIBOR — Ob koncu marca je bila v upravnih prostorih »Gradisa 1. seja novoizvoljenega odbora sindikalne podružnice. Za predsednika sindikalne podružnice je bil izvoljen Franc Graf-foner, za tajnika Pavle Britvič, za blagajnika pa tajnica Gradbenega vodstva Slava Oberlait. Izvolili so tudi več komisij.

Na seji delavskega sveta je obširno poročal o zaključnem računu podjetja Martin Zajšek. Šef inž. Borut Maister pa je razpravljal o delitvi dohodka ekonomskih edinic. Napravili so izračun pe treh variantah in prišli do zaključka, da je najbolje, če se kvota, ki je bila dodeljena gradbenemu vodstvu, med ves kolektiv. Vendar je nujno, da se del denarja vložijo na poseben sklad, katerega bi koristili za gradnjo stanovanj in za nabavo mehanizacije. Po večurni debati so sklenili, da bodo velik del kvote zadržali za družbeni standard. Nadalje je bil sprejet sklep, da se v maju organizira izlet v nov počitniški dom v Poreču, kjer si bodo člani delavskega sveta ogledali naš novi počitniški dom.

■ JESENICE — Dne 7. aprila je bila na Jesenicah letna konferenca Osnovne organizacije Zveze komunistov. Poročilo, ki ga je podal sekretar Stane Kramar, je v glavnem zajemalo delavsko samoupravljanje, delo sindikalne in mladinske organizacije ter nakazalo vrsto problemov. Osnovna organizacija šteje 30 članov ali 7,5% zaposlenih. Lani so sprejeli na novo 5 članov, od teh 4 mladince. Od skupnega števila članov sodeluje v različnih odborih 16 članov, to je nekaj več kot 50%. V preteklem letu so imeli 13 sej, medtem ko se je sekretariat sestel 16-krat. Konferenca so se udeležili tudi glavni direktor podjetja inž. Keržan, organizijski sekretar Občinskega komiteja Jesenice Krč ter sekretar koordinacijskega odbora tov. Torkar.

■ KOPER — Za novega predsednika sindikalne podružnice je bil izvoljen Josip Kanali, za tajnika tajnica gradbišča Darinka Keber, za blagajnika pa Mila Jakominič. Razpravljali so tudi o čuvanju sindikalnega inventarja. Predvsem poudarjajo, da je treba paziti na televizijski aparat.

■ OBRAZ GRADBENIH POLIZDELKOV — Na seji delavskega sveta so razpravljali o pomenu novih časovnih cen in o formiranju rezervnega sklada ekonomskih enot. Med drugim je bilo poudarjeno, da je akord sam izgubil na svojem pomenu, ker poudarjamo samostojnost ekonomskih enot. Akordne cene formalno določa kalkulacijski oddelek, dejansko pa imajo sveti ekonomskih enot polno pravico, da izmenjajo višino in pogoje za določen akord.

Naše letošnje naloge v luči števil

Razne spremembe, ki jih doživlja naše gospodarstvo v letošnjem letu z namenom, da bi hitreje dvigali proizvodnost in razvijali kapacitete skladno s potrebami naraščajočega življenjskega standarda, močno vpliva tudi na naloge, ki smo jih postavili pred naše edinice. Novo formiranje naših obveznosti do družbe, nove cene materialov, s katerim gradimo, nove stopnje amortizacije, spremenjene cene za prevoze in druge usluge in ne nazadnje nove akontacije na osebne dohodke, ki jih plačujemo v našem podjetju, terjajo od nas, da preračunamo naš plan, ki smo si ga postavili v začetku leta in ga prilagodimo novim zahtevam.

Vse navedene spremembe v našem gospodarstvu ne vplivajo na postavljeni plan enako. Spremenjene cene za material, tuje usluge in prevoze ter nova višja amortizacija, ki jo vplačujemo za naša osnovna sredstva, dvigajo finančni plan,

ne da bi se zato fizični obseg dela spremenil. Nove obveznosti, ki jih bomo morali odvajati družbi, in naše nove akontacije na osebni dohodek pa terjajo od nas, da dvignemo pri istem številu zaposlenih tudi fizični obseg našega dela ali z drugo besedo: da z istim številom delavcev opravimo več dela.

Oglejmo si sedaj, kako posamezne spremembe vplivajo na naš plan. Iz prve tabele je razvidna naša lanska realizacija, razčlenjena na edinice in ob upoštevanju povprečnega števila zaposlenih delavcev izračunana realizacija na vsakega posameznika. Zadnja kolona kaže odnos realizacije na zaposlenega po edinicah do povprečja vsega podjetja. Iz tega vidimo, da je najvišja vrednost 125 %, najnižja 75 %. Na ta faktor bistveno vpliva struktura del, ki jih edinice izvajajo, obseg obrtniških del, stopnja mehaniziranosti del itd.

Iz gornjih ugotovitev torej sledi, da bomo morali v letošnjem letu napraviti za 11 % večjo realizacijo pri istem številu delavcev kot lansko leto, če bomo hoteli odvajati, kar je njenega, sami pa ustvariti sklade v isti višini kot lansko leto. Enako kot celotna realizacija se bo na isti odstotek morala dvigniti tudi realizacija na vsakega zaposlenega, ki bo morala znašati z vse podjetje namesto 1,92 milijona (glej tabelo 1) 2,12 milijona din v letu 1961.

Skupna naša realizacija ali novi plan za 1961 pa bo moral znašati, upoštevajoč število zaposlenih v marcu tega leta, ki je znašalo 5084, v celoti najmanj 10,8 milijarde dinarjev, ne da bi upoštevali podražitev materiala in uslug.

Ce predvidevamo povprečno podražitev cen materiala, prevozov in uslug po trenutnem stanju z vplivom ca. 16 % na končno ceno, pa dobimo s tem že novi plan podjetja, ki bi znašal v tem primeru 2,53 milijona din realizacije na vsakega zaposlenega ali 12 milijard skupne realizacije. Ta zadnja sprememba ne vpliva na količinski obseg del, temveč je samo rezultat povišanja cen na tržišču.

Ce upoštevamo novo povprečje, ki smo ga tako izračunali, in povprečno število zaposlenih delavcev po edinicah v marcu letošnjega leta, dobimo nove planske kvote po posameznih edinicah, ki so raz-

vidne iz tabele 2. Navedeni sta obe številki za plan brez upoštevanja podražitev materiala in uslug, torej nekaka slika o fizičnem obsegu plana v primerjavi z dosedanjim in pa končni finančni plan, upoštevajoč nove cene tržišča. Za izračun so bili tudi korigirani odnosi edinice do povprečja podjetja. Upoštevajoč letošnje naloge, ki jih za posamezne edinice predvidevamo. (Glej tabelo 2).

Podatki iz tabele 2. naj bi služili posameznim edinicam pri njihovih obravnava letošnjih nalog. Zaradi izredne važnosti realizacije na enega zaposlenega bomo odslej obravnavali v mesečnih kontrolah tudi ta podatek in ne samo finančni plan.

Jasno je namreč, da lahko od finančnega plana odstopimo samo tam, kjer odstopoma tudi v številu zaposlenih. Finančni plan lahko zmanjšamo samo z istočasnim zmanjšanjem števila zaposlenih in obratno: pri večjem številu zaposlenih mora biti realizacija ustrezno večja. To pravilo velja tako za posamezne edinice, kakor tudi za podjetja kot celoto. Navedeni podatki bodo pomagali odkriti notranje viške delovne sile in njeno pretakanje, obravnava tega plana s posameznimi edinicami pa bo pokazala, kolikšne so realne možnosti za realizacijo finančnega obsega plana, ali bo treba morda vskladiti delovno silo z možnostmi prevzema dela. Ing. Alfred Petelin

Edinica	Realizacija 1960 Gradis	Delovna sila 1960	Realizacija na enega zaposl. 1960	Odstotek od povprečja 1960
Ljubljana	2.221.000	926	2.400.000	125
Maribor	1.719.000	955	1.800.000	96
Celje	1.159.000	759	1.550.000	80
Jesenice	626.000	339	1.850.000	96
Ravne	551.000	309	1.780.000	93
Zalog	378.000	251	1.510.000	79
Koper	545.000	252	2.170.000	113
Kranj	250.000	176	1.450.000	75
C. O.	1.223.000	514	2.380.000	124
Lesni obr.	313.000	141	2.220.000	116
OGP	413.000	221	1.870.000	97
Proj. biro	59.000	29	2.050.000	106
Centrala	45.000	78	—	—
Skupaj	9.550.000	4984	1.920.000	100

Ce napravimo finančni obračun naše lanske letošnje realizacije po novi strukturi za leto 1961 in predpostavljamo, da želimo ustvariti iste sklade, kot smo jih ustvarili lansko leto, potem nam ta obračun pokaže, da moramo z istimi plačami, torej z istim številom delavcev, kot smo jih imeli v lanskem letu, napraviti ca. 4 % več dela, kot smo ga napravili. Da bi

torej lahko ustvarili iste sklade in plačali osebne dohodke, kot smo jih v letu 1960 plačali, bi morali namesto 9.550 milijonov napraviti ca. 9.952 milijonov del.

Ce ponovimo isti obračun ob želji, da ustvarimo lanske letošnje sklade, a izplačamo letošnje akontacije za osebni dohodek, pa bi morali napraviti za 10.615 milijonov, kar predstavlja 11 % več kot lani.

	Število zaposl. po spisku III/1961	Brez podraž. zaposl.	Na enega zaposl. s podraž. v milij.	Dosedanji % 1960 na enega zaposl.	Novi % 1961 na enega zaposl.	Plan za leto 1961 brez mater. podraž.	z mater. podraž.
Ljubljana	986	2.34	2.57	125	110	2.300	2.540
Maribor	912	2.12	2.33	96	100	1.930	2.150
Celje	608	1.80	2.00	80	85	1.090	1.219
Jesenice	419	2.12	2.33	96	100	890	970
Ravne	267	2.25	2.48	93	106	600	660
Zalog	346	1.90	2.10	79	90	650	725
Koper	259	2.34	2.57	113	110	600	667
Kranj	254	2.12	2.33	75	100	540	595
C O	579	2.55	2.80	124	120	1.380	1.510
Lesni obr.	151	2.55	2.80	116	120	385	422
OGP	231	2.12	2.33	97	100	490	540
Proj. biro	29	2.33	2.57	106	110	68	75
Centrala	85	—	—	—	—	90	100
Skupaj	5004	2.12	2.33	100	100	11.015	12.151

Nesreča v obratu gradbenih polizdelkov

V mehanični delavnici Obrata gradbenih polizdelkov se je 25. marca pri popravilu železnih opažev zgodila nesreča, pri kateri je kvalificirani ključavničar Štefan Kanceljak utrpel hujšo poškodbo.

Kako je prišlo do nesreče?

V mehanični delavnici so že več dni popravljali opaže za vakumirane betonske električne drogove, ki jih obrat izdeluje za elektrifikacijo železnice. Med drugimi je bilo treba povečati tudi luknje v stranicah opaža od profila 20 na 34 mm. Vrtati so začeli 25. marca od 6. zjutraj z ročnim vrtilnim strojem »Iskra« EVS 3 tako, da sta stroj držala dva, vsak za eno ročico.

Do 9. ure je bilo povečanih 8 lukenj. Pri vrtanju devete luknje pa je šlo vse v redu do takrat, ko je konica svedra že pogledala skozi opaž. Prav v tem trenutku pa se je stroj nekoliko nagnil, ker je razlo svedra močneje vrezalo v železo. Sinek, ki je pri tem nastal,

je iztrgal ročico stroja enemu iz rok, njega pa vrigel okrog 2 m daleč. Ključavničar, ki je bil nasproti stroja, ročice ni izpuštil. Stroj se je začel vrteči okoli svoje osi in navijati dovodni električni kabel okrog sebe in roke, ki je držala ročico stroja. Tako ni mogel ustaviti. Potegnil je ponesrečenega Kanceljaka na drugo stran opaža.

Medtem je sodelavcu, ki mu je

stroj spulil ročico iz rok, uspelo izrežiti vtič dovodnega kabla in ustaviti stroj. Bilo je že prepozno. Roka Kanceljaka, ki jo je pritisnil kabel, je bila že zlomljena.

In zakaj je prišlo do nesreče?

1. Zaradi nepravilne priključitve električnega kabla.
2. zaradi premajhne pazljivosti in zbrčnosti v ključni fazi vrtenja.

Janez Skofje

POJASNILO

akordni presežek in ni bil popolnoma nič oškodovan.

Upamo, da je odstavek v »Gradisovem vestniku« s tem utemeljen, v nasprotnem slučaju pa se je možno osebno prepričati v Projektivnem biroju.

Prosimo, da se na našo željo tekst popravi.

S tovariškimi pozdravi!

Sef biroja
V. d. ing. Skaberne Ljudevit

Praznik naših varovancev

Naši varovanci — pionirji Pionirskega odreda »Ferdo Godina« iz Srednje Bistrice so dne 23. IV. 1961 praznovali svoj odredni praznik.

Ze zgodaj zjutraj, v nedeljo so se začeli zbirati pred šolo pionirji-pevci. Njihov pevski zbor pod vodstvom tov. Marije Novak, šteje 61 pevcev. Občinsko tekmovanje pevskih zborov je bilo dopoldne v Crenšovcih. Navdušeni pionirji, ki so težko čakali na odhod, so z zaskrbljenimi očmi pogledovali, kdaj se bo izza ovinka prikazal kamion, ki jih bo popeljal na tekmovanje. Naposled je le pridrdral in komion je bil v trenutku prenapolnjen s smejočimi se obrazi. Tekmovanje je potekalo v lepi disciplini, saj je to bilo tudi potrebno. Meriti se s šestimi pevskimi zbori ni šala, posebno še, ker se bosta dva najboljša zbora lahko udeležila okrajnega tekmovanja v Murski Soboti, od teh najboljši pa republiškega tekmovanja v Celju. Pionirji so se zavedali lepe perspektive, ki jo ni zanemariti, zato so bili resni in majhne treme se nikakor niso mogli iznebiti. Toda, žirija jim je prisodila druga mesto. Uspeli so!

Ob 14. uri pa se je pred slovesno okrašenim vhomdole zbralo preko 450 pionirjev. Načelnica odreda Rozika Žizek je otvorila slovesno zborovanje, po uvodnih besedah pa so se vrstila poročila o delu odreda. Iz podatkov, ki so jih navajali predsedniki raznih krožkov, je sklepali, da je moral vsi odred trdo delati in se boriti z najrazličnejšimi težavami. Po končanih poročilih so bile podeljene diplome, direktor podjetja ing. Hugo Keržan pa jim je nato podaril skromno darilo — zbirko mladinskih knjig.

Odredni praznik so pionirji zaključili s telovadnim nastopom, ki so ga priredili na prostem. Sodelovali so vsi pionirji, razdeljeni v pet skupin, ki je izvedla vsaka svoj program. Tudi ta nastop je uspel. Telovadno prireditev je spremljalo več kot 100 gledalcev in vaška godba, kar nas je posebej presenetilo, saj so vaščani s svojo prisotnostjo pokazali zanimanje za delo pionirjev.

Prijetno smo bili presenečeni nad delom in uspehi, ki so jih pionirji dosegli, zato mislim, da mora biti naš kolektiv ponosen, da smo pokrovitelji temu odredu.

Mila

Iz JLA nam pišejo

Tovariš Franc Vogrinčič, ki služi vojaški rok v VP 6811/18 v Puli, nam piše, da je srečno prispel na odsluženje vojaškega roka. Pravi, da se ima kar dobro in da sedaj še bolj »milo« ravna z njimi. Hrana je dobra in je na splošno zadovoljen. Zelel bi čimveč povežave s kolektivom in prosil, da mu pošljamo Gradisov vestnik.

Za praznik 1. maja pa pošilja kolektivno sledečo čestitko:

»Za praznik dela 1. maj želim celotnemu kolektivu Gradisa še večje in lepše uspehe ter da bi bili pri izvršitvi novega petletnega plana res požrtvovalni in s tem pripomogli k izgradnji naše socialistične domovine.

Tovariško vas pozdravlja Franc Vogrinčič.

Podobne pozdrave je poslal tudi tovariš Ivan Zorko, ki služi vojaški rok v VP 8576 v Mostarju.

Nesreče v I. tromesečju

Edinice	Število zaposl.	Nesreče pri delu smrtno težje	lažje	Na poti	Skupaj
Gradbeno vodstvo Ljubljana	872	—	5	37	45
Gradbeno vodstvo Celje	602	—	1	7	9
Gradbeno vodstvo Maribor	964	—	8	21	31
Gradbišče Zalog	289	—	—	12	12
Gradbišče Jesenice	381	—	1	20	22
Gradbišče Koper	262	—	—	5	5
Gradbišče Kranj	219	—	—	7	7
Gradbišče Ravne	257	—	—	—	—
Centralni obrati Ljubljana	374	—	—	8	11
Centralni obrati Maribor	175	—	—	5	5
Obrat gradb. polizdelkov	232	—	1	6	7
Lesni obrati Skofja Loka	151	—	—	3	4
Projektivni biro	27	—	—	—	—
Centrala	82	—	—	—	—
Skupaj	4887	—	16	131	158

Navdušeni smo

pravljo tovariši iz gradbenega podjetja »Rad« iz Beograda, ki so te dni obiskali naše podjetje

Ko je bil v Beogradu prvi Mednarodni sejem gradbeništva, so bili predstavniki našega podjetja, ki so obiskali ta sejem, v gostih pri beograjskem gradbenem podjetju »Rad«.

Te dni je skupina petnajstih članov kolektiva tega podjetja vrnila obisk. Skupino je vodil predsednik sindikalnega odbora podjetja Dušan Bogdanović.

Glavni urednik lista »Naš rad«, Boro Knežević, je opisal svoje vtise in vtise drugih naših gostov z obiska naših obratov in gradbišč v Ljubljani, Šoštanj, Mariboru in Celju. Pustimo mu besedo.

Naš prihod v Ljubljano na tovariški obisk kolektivu Gradisa je bil pravzaprav nenaden. Skupino smo sestavili komaj dva ali tri dni pred odhodom. Sestavljena je bila iz predstavnikov družbenih organizacij, predstavnikov delavskih svetov, upravnega odbora, sindikalnega odbora, inženirja, ekonomista, pravnikarja, visoko kvalificiranih ter kvalificiranih delavcev.

Na pot smo odšli že vnaprej se veseleč, da bomo mogli videti in slišati marsikaj novega, izmenjati izkušnje in si pridobiti novih poznanstev s tovariši iz Gradisa, s katerimi vzdržujemo že precej dolgo pristne tovariške odnose.

Nismo se prevarili! Nasprotno, že prvo srečanje v betonarni je potrdilo vsa naša pričakovanja. Tovariši so nas pričakali zares priščno. Z očitno skromnostjo so nam pokazali svoje obrate in proizvodnjo betonskih elementov. Navdušili nas je popolni red na vseh delovnih mestih.

Tudi v Beogradu imamo betonarno. Toda naša je po obsegu in po opremljenosti precej manjša. Zato so bili vsi naši tovariši globoko zavezani, ko so videli prostrane dvorane in velik asotima betonskih elementov za montažno gradnjo.

Organizacija in opremljenost Centralnih obratov nas je spominjala na naš strojni obrat. Precej podobnosti in celo enakosti! Vse delavnice so nas spominjale na naše. Ta vtis je potrdil tudi naš upravnik obratov tovariš Dragi Jovanović. Njegovo mnenje pa je vsekakor odločilno!

Pa vendar — tudi tu smo se nečesa naučili. Povsem slučajno smo na oglasni deski prebrali odločbo o plačevanju doplačila prevoznih stroškov. Prepisali smo si jo in upamo, da nam bo to pomagalo pri reševanju tega problema doma.

Obiskali smo tudi gradbišče stolpnice. Podobne objekte gradimo tudi mi v Novem Beogradu. Arhitekt Dragan Kutlešić se je zanimal za specifične konstruktivne rešitve, tehnik Živorad Colaković pa za organizacijo gradnje. Posebej nas je iznenadil estetski videz stolpnice. Delujejo tako skladno in umirjeno ter neupadljivo. Ugotovili smo, da je prišlo tu sodelovanje med konstruktorji in izvajalci do polne veljave.

Ogled stolpnice je bil za nas hkrati slovo od Ljubljane, od naših ljubimih gostiteljev ter samskim domom, ki nam je nudil prijetno gostoljubje.

No, naj omenimo še nekaj. Še pred tem smo dlje časa razgovarjali z vodilnimi ljudmi iz podjetja: glavnim direktorjem ing. Keržanom, s tehničnim direktorjem ing. Uršičem in šefom kadrovskega sektorja in urednikom Gradisovega vestnika Čepušem. Posebej moram naglasiti njihovo ljubeznivost in ustrežljivost. Nanizalo se je mnogo vprašanj in odgovorov, ki bodo prišli prav zlasti naši ekipi.

V Šoštanju je bilo naslednje srečanje z Gradisom. Velikanska termoelektrarna z impozantnimi betonskimi hladilniki, visokimi čez 60 metrov nas je dočakala z drobnim aprilskim dežjem. Toda kmalu so nas sprejele njene tople, prostrane in svetle dvorane. Medtem ko so močni stroji brneli, smo poslušali zgodbo o graditvi tega objekta, o rekordnem roku rasti gorastnih hladilnikov, o uspehih in velikih delovnih zmagah kolektiva tega gradbišča. V duhu smo videli graditelje — naše kolege in tovariše iz Gradisa, kako vgrajujejo na tisoče ton betona in betonskega železa, tisoče kubikov gramoza in drugih vrst materiala.

Danes so že vsi ti na kakem drugem objektu. Morda na prav tako kompliciranem in grandioznem! Sli smo, da bi jih poiskali. Morda jih bomo našli v Mariboru, ali v Celju?

Avtobus je hitel skozi prekrasno slovensko pokrajino. Včasih navzdol, včasih ob rečici, skozi ozko sotesko, poleg razcvetelih krošen jablan in rumenih polj oljne repice.

Nenadoma je šofer avtobusa, to-

variš Peter, zastal. Pogled se je ustavil na prekrasnih stanovanjskih zgradbah, na širokih ulicah, na novih stanovanjskih blokih — na Velenju.

»Novo mesto, mesto velenjskih rudarjev. Gradili smo ga nekaj let,« so nam z neprikritim ponosom pripovedovali naši gostitelji Gradisovci.

To je bilo samo bežno toda nepozabno srečanje z Velenjem, s simbolom naših uspehov naše socialistične stvarnosti.

Objektivni fotoaparati so bili uperjeni zdaj na nove nebotičnike, zdaj na grozde novih večnadstropnic. One pa, kot da so se nam nasmihale s svojimi od sonca objasnimi okni, so nas pozdravljale z vseh strani, mahajoč nam z razcvetelimi balkoni.

Se en pozdrav Velenju. Še eno »na svidenje! Kajti Velenje je treba videti še naslednje leto in še po petih letih. In znova mu se čuditi in kot dečku, ki raste, reči: »Ali si zrasel! Dragi moj.«

Po nezabnem srečanju z gostoljubnim in toplim kotičkom v počitniškem domu na Pohorju smo se

odpravili v podnožje Pohorja, v Maribor.

Tudi tu v upravi gradbenega vodstva so nas priščno sprejeli kot stare znance in prijatelje, ki jih priščno sprejemaš, ko te po dolgih letih obiščejo. Tako je bilo srečanje s šefom ing. Majstrom, ing. Lahom ter s tehničnim sekretarjem sindikata Lorenčičem in drugimi tovariši iz gradbenega vodstva.

V razgovoru, ki je trajal skoraj polni dve uri, smo izmenjali mnenja o mnogih problemih od sistema nagrajevanja do graditve lastnih stanovanj in dela organov samoupravljanja.

Potlej pa smo se spet navduševali nad redom in snago v novem samskem domu, v katerem prebiva čez dve sto delavcev. Tu je tudi prostrana menza s kuhinjo, kjer skuhajo vsak dan okrog 500 obrokov.

Po obisku dveh samskih domov v Ljubljani in tega v Mariboru smo se končno prepričali, da v Gradisu bolj kot kjerkoli skrbe za delovnega človeka. To moramo priznati in ga postaviti za vzor, po katerem naj bi se vsi ravnali.

Tudi v Celju smo bili in mimo grede obiskali upravo gradbenega vodstva. Spet topel in tovariški sprejem, spet prijateljski nasmeh in znak dobrodošlice...

V Ljubljani smo se po treh dneh poslovili od Gradisa, njegovega delovnega kolektiva, ki imponira s svojo močjo in samozaupanjem.

Poslovili smo se od tovariškega kolektiva, ki ve, kaj hoče in koraka pogumno k novemu, še večjemu in lepšemu — uresničitvi socialistične misli v praksi, v gospodarskem podjetju, živi celici naše socialistične skupnosti.

B. Knežević

Rad Beograd - Gradisu Ljubljana

Smatramo za svojo dolžnost, da se tudi na ta način zahvalimo vsem tovarišem iz Gradisa, tako tistim, s katerimi smo imeli priložnost, da smo se seznanili, kot tudi z vsemi tistimi, ki so na gradbiščih izven Ljubljane, Maribora in Celja.

To naglašamo zato, ker smo imeli možnost videti moderno opremljene in komfortne samske domove, menze, množice družbenih prostorov in nenavadno lep, prijeten in gostoljuben počitniški dom na Pohorju, kar vse so si zgradili Gradisovci ob prizadevanju vsega kolektiva ter tako dosegli zavirljive uspehe v skrbi za delovnega človeka.

Naši vtisi so tako močni in številni, da so vse besede preslabotne in preblede, da bi mogli z njimi izraziti navdušenje, ki nas je prevzelo vse brez razlike, od prvega koraka, ko smo prestopili prag samskega doma v Bavdkovi ulici, pa do počitniškega doma na Pohorju.

Naše polno priznanje velja vsem tistim, ki so dali pobudo, da so bili urejeni in zgrajeni vsi ti objekti. Ne bi mogli povedati, ali nas je bolj prevzela opremljenost sob, skladnost barv ali pa morda neverjetni red in snaga. Vse skupaj pušča vtis razkošne bleščeče snage in urejenosti, prečkane z vrsto drobnih, toplih podrobnosti, kot so vaze s cvetjem po stenah, zavese na oknih itd. V takih prostorih se naši delovni ljudje po delu zares lahko odpočijejo in razvedre, saj lahko taki prostori zares v pravem pomenu besede zamenjajo prijeten dom.

Razveselilo nas je, ko smo videli, da je prešla v zgodovino tradicija, da morajo gradbeni delavci živeti v lesenih, umazanih in primitivnih barakah.

Ljubmo nam je, da je gradbenim delavcem, doseganjem pticam selivkam omogočeno preživeti svoj prosti čas v tako prijetnih počitniških

Uslužbenke gradbenega vodstva Ljubljana so vedno nasmejane in dobre volje, čeprav so bile slikane na praznik dneva žena, ko smo jih zmotili pri delu!

Težimo za istim ciljem

Gradis in Rad je dvoje gradbenih podjetij. Prvo je v Ljubljani, drugo v Beogradu. Imata mnogo skupnega. Zato ni čudno, da so se v letih stekle tesne vezi med podjetij dvoje republik. Te vezi niso zgolj formalne, ampak se dopolnjujejo z medsebojnimi obiski članov kolektiva tega in onega podjetja. Ker so tovariši iz Gradisa ob prvem Mednarodnem sejmu gradbeništva v Beogradu obiskali podjetje RAD, ko je prišlo do prvih osebnih medsebojnih stikov, je bilo dogovorjeno, naj tudi tovariši iz Rada nekoč obiščejo Ljubljano.

Tako je bil ta dogovor te dni uresničen.

Tovariši so radostno krenili na pot v želji, da se neposredno spoznajo s sorodnim podjetjem iz Slovenije, z njegovimi dosežki, načinom dela, odnosi med ljudmi in z vrsto drugih vprašanj. Na pot smo krenili z namenom, da bi izmenjali

izkušnje tako delovne kot s področja družbene dejavnosti in delavskega samoupravljanja.

Že v prvih urah našega bivanja v Ljubljani smo bili prijetno presenečeni nad samskim domom v Bavdkovi ulici, kjer je prebivala naša delegacija. Presenečenje je bilo še večje, ko smo zvedeli, da je doslej zgrajenih že pet takih domov in da pripravljajo gradnjo še dveh ali treh.

Razen samskih in počitniških domov pa so doseženi pomembni uspehi tudi v strokovnem izobraževanju delavcev. Morda je zanimivo naglasiti, da uporabljajo v Gradisu belgijski sistem, po katerem so delavci zbrani v posebnih brigadah, ki pod vodstvom posebnih inštruktorjev praktično delajo po tri dni na teden, tri dni pa poslušajo predavanja. V Gradisu imajo čez 60 štipendistov!

Ker so sedaj v središču pozornosti priprave na uresničevanje novih gospodarskih ukrepov, dokončna likvidacija še zadnjih ostankov meznih razmerij, uvajanje novih ekonomskih kategorij, kot je na primer sodelovanje pri delitvi dohodka ter poglobljanje delavskega samoupravljanja, prenašanje pooblastil na neposredne proizvajalce, zato nas je posebej zanimalo, od kod so v Gradisu prišli glede tega. V razgovorih smo ugotovili, da težimo vsi k istim ciljem, da hodimo po istih poteh ter da si oboji prizadevamo, da bi napravili več in boljše.

Morda so tovariši iz Gradisa v nekaterih stvareh pogumnejši od nas, kar je pokazalo samo pozitivne rezultate. Če bodo tako nadaljevali, bodo vsekakor prišli daleč!

Draga Mirčetić

Dopisujte
v „GRADIS“

M.D.

Kotiček za žene

Bližamo se koncu šolskega leta. Še nekaj mesecev in gledali bomo lahko sprejevali, plod otrokovega in našega dela.

In našega pravim. Ko takole gledam dekleta v šoli, se mi zdi, da poleg vsakega stoji še njena mati, taka kot je. Pa se redko zmotim.

Podoba vsakega otroka je tudi podoba njegove matere, pa naj bo to dojenček ali pa doraščajoča dekle. V vseh teh dekletih, ki sem jih do sedaj srečala v šoli, je vpliv njihovih mater tako močno izražen že v njihovih zunanostih, v obnašanju, udejstvovanju tako, da zares lahko rečem — iz našega dela.

Kaj more in mora doprinesti k uspehu mati? Pač, njena volja je velika, morda v svoji navidezni in vsakdanji, neznanosti — glavna. Mati mora nuditi učenemu otroku dom. Dom, ki naj bo prijeten, topel, prijazen, da rad prihaja vanj, da se v njem tudi rad zadržuje. Vsakdanji prepri, nervozno ozračje, to je za otroka, ki naj bi zbral vse misli k učenju, poguba, posebno če je pri tem nemiru tudi osebno prizadet, da celo joče potem bo gotovo raztresen.

Otrok naj ima svoj kot, kot pravimo, kjer se bo najlaže in v miru učil, kjer bo pisal domače naloge ob zadostni razsvetljavi. Na to čisto pozabljamo in posodimo malega šolarčka za veliko mizo ali pa narobe. Bo že šlo, si mislimo, saj do prihoda jic

Kako naj pomagam otroku...?

bomo to uredili. Pa tega ne storimo in pri tem ostane. Otrok se dan za dnem muči v neugodnem položaju, ob slabi razsvetljavi. Često se pokažejo posledice takega učenja šele pozneje in se jih sploh ne zavedamo — slabo razvita hrbtnica, kratkovidnost, da o uspehu v šoli ne govorim.

Kot, kjer se uči naš otrok, mora biti čist. V njem ne sme biti navlake. Za to skrbi mati, če ne naravnost pa posredno s tem, da opozori sina, hčer, da vzdržujeta red in snago. Da pa se morajo temu podrediti tudi ostali člani družine, je jasno. Če bi nekdo neusmiljeno razmetaval, kar je mali šolarček pospravil, bo le-ta razumljivo nejevoljen in je vprašanje, če bo v prihodnje pripravljen kaj narediti.

Cesto mali razvajenček, bratec ali sestrica prispeva k slabim ocenam v šoli in v vedenju sploh. Mi vemo, da so ti mali 3- do 4-letni tirančki trmastji, zelo oblastni in da se mora zaradi tega starejši bratec, ki je sam še otrok, ukloniti, ker to zahteva mama. Neredko opazimo, da so taki otroci potuhnjeni na eni strani, na drugi strani pa objestni, kar se zrcali izven doma, v šoli, med tovariši. Ne zahtevajmo, da bi šoloobvežen otrok pazil na malega razvajenčka, dokler ni oprávil šolskih obveznosti v redu in miru.

Ce bomo otroku za opravljanje šolskih obveznosti odredili

prostor in čas in če ga pustimo še v miru, tedaj bo v kratkem času zlahka opravil vse in mu učenje ne bo presedalo. Nasprotno pa se v neprimerni okolici otrok z učenjem muči vse dopoldne, kar ga utruja, mu jemlje veselje, da o učinku ne govorim.

Dalje, kar je v zvezi s tem nujno, je smotrna ureditev dnevnega dela. Tudi tu je mati tista, ki naj bdi nad otrokom. Naučimo otroka, da bo preživel dan po nekem načrtu, da bo vedel, kaj bo delal, da se bo po kosilu na primer, ko je zunaj sonce, igral na prostem, šel na sprehod, da bo do mraka spisal naloge, se v glavnem naučil, da bo zvečer in morda še zjutraj po potrebi samo še ponavljal.

Naučimo otroka, da se bo znal sam zaposliti tudi, kadar ne bo imel učenja. Naj ne poseda v brezdelju. Naj zgodaj spozna, da je čas zlato, pa še posebej za mladega človeka. Tako navajajmo že zgodaj otroka k smotrni igri, k športu, k domačemu delu. Ko rečem k domačemu delu, mislim na udejstvovanje dečka in deklice v razmeroma enakem merilu. Tudi deček naj se nauči držati v roki iglo in deklice ne bo škodilo, če bo znala sama zabiti žebelj, če bo vedela, kako zapremo glavno vodovodno pipo, da, tudi drva naj zna nacepiti. Otroci se čisto sami navdušeni ponujajo za to in ono delo, pa jih nervozni odklanjajo, češ,

»Pojdi stran, saj tega ne znaš«. Ali pa: »Kdo te bo čakal« in podobno. Tako ubijemo v njem veselje do domačega dela, kadar pa bomo hoteli, da nam pomaga, tedaj bo res nespreten in če bo hotel, ne bo znal. Tudi za na videz brezpomembno hišno delo je potrebna neka priučenost, za katero pa moramo imeti veliko potrpljenja in dobre volje. Ko bodo otroci odrasli, bodo šele znali ceniti tako vzgojo, kajti življenje praktično usposobljenega človeka je dosti lažje. To vemo prav dobro. Dalje ne dopuščajmo, da bo otrok prebiral knjige pozno v noč. Tudi ni vseno kaj bere. Neprespanske noči in bujna domišljija ob napeti knjigi kmalu opravita svoje. Škoda pa je najprej vidna v šoli.

In končno, v pomladanskem času je hrana zelo važna. Često odločilno vpliva na zdravje in voljo otroka. Naj ima otrok kar najbolj mešano hrano. Če se hrani v menzi, pozanimajmo se vsak dan, kaj je jedel, da mu nudimo za večerjo prijetno spremembo. Morda bo to šlo včasih na naš račun, toda zavedajmo se, da je doraščajočemu otroku pomlad s svojimi vplivi vse bolj okrutna kot nam. Vem, razumem ugovore, češ »nimam denarja, sem veliko v službi« itd. Vse to vem, občutim sama, zato je toliko bolj važna, da na vse to pazimo, čeprav smo zaposlene, da njihovi uspehi, njihovo zdravje ne spolžijo mimo nas.

Vsem ne bo mogoče ustreči...

S hitrimi koraki se bliža vroče poletje in naši počitniški domovi ob sijnem Jadranu so že pripravljene sprejeti prve goste. Koprčani, ki so prevzeli vodstvo gradnje počitniškega doma v Poreču, in ostali izposojeni zidarji iz naših edinic so si na vse načine prizadevali končati delo do našega velikega praznika 1. maja, in uspeli so — za kar zaslužijo vse priznanje.

Kadrovsko-socialni sektor, ki prek upravnega odbora počitniških domov izvršujejo razpored prostih

mest, je zbral že vse prijave. Iz zbranih podatkov je razvidno, da se je letos prijavilo 2.300 članov kolektiva, kar je brez dvoma zelo razveseljivo. Žal pa vsem prijavitelcem ne bomo mogli ustreži oziroma bo treba spremeniti čas letovanja. Upravni odbor bo sicer poskušal upoštevati želje posameznikov, vendar se je za julij in avgust prijavilo dosti več prijavitelcev, kot znašajo kapacitete vseh treh počitniških domov. Vse to je razvidno iz te tabele:

Mesec	Ankaran	Poreč	Pohorje	Skupaj	%
Maj	17	7	1	25	1
Junij	69	86	2	157	7
Julij	568	392	5	965	42
Avgust	498	494	32	1024	48
September	31	16	1	48	2
	1183	995	41	2219	100

Iz tabele je razvidno, da čaka upravni odbor počitniških domov velika naloga, kako pravilno razporediti prosta mesta v počitniških domovih čez vso sezono.

Za letni oddih naših članov je torej poskrbljeno. Razvedrila in dobrega počutja gostom ne bo manjkalo. Seveda pa je vse odvisno od upravnikov in osebja počitniških domov, ki si bodo prizadevali nuditi gostom res prijeten letni do-

pus. Upravičeno pa pričakujemo tudi od gostov, da bodo z razumevanjem sprejeli vse spremembe in upoštevati navodila upravnega odbora počitniških domov, predvsem pa navodila vseh treh upravnikov. Poleg navedenega nam gradbeno podjetje RAD iz Beograda nudi skozi vso sezono 10 prostih mest v njihovem počitniškem domu v Platu pri Dubrovniku. C

Izkoriščanje težke mehanizacije

v času od 21. II. do 20. III. 1961

Število strojev	Naziv stroja	Planiranih ur	Efektivnih ur	Odstotek izkor.	Zaračun. ur	Odstotek amort.	Maksimal. štev. ef. ur	Stroji izjem obrata
15	buldozerji	2.020	1.503	74	1.550	76	245	6
3	nakladači	380	521	137	546	143	240	
5	skreperji	520	456	142	474	148	232	1
5	bagri	700	360	51	417	59	190	3
13	dumperji	1.820	1.062	58	1.157	63	196	4
3	valjarji	360	13	3	16	4		2
7	kompresorji	660	332	50	447	67	112	2
15	žerjavi	2.340	1.845	78	1.862	79	323	5
1	viličar	100	136	136	161	161	136	
63	Skupaj	8.700	6.228	71	6.630	76		23

Od 23 strojev, ki v tem razdobju niso obratovali, so 4 stroji čakali na predispozicijo, 19 strojev pa je bilo v popravilu ali čakalo na pravilo.

V primerjavi s prejšnjim mesecem se je odstotek izkoriščanja dvignil za 29, finančni uspeh pa za 28. Največ so obratovali nakladači in skreperji ter viličar. Povpraševanje in potrebe po nakladačih in bagrih so vedno večje glede na prevzeta dela. Žal pa so naši nakladalni stroji v remontu, zato ni bilo mogoče ustreči zahtevam.

Na predispoziciji so čakali: mehanični skreper, parni valjar, električni kompresor »Spirose« in stolpni žerjav »Pohorec«.

Od strojev, ki so obratovali, so prekoračili planirano število ur: — buldozer G-4354 za 105 obrat. ur na separaciji v Ljubljani, strojnik Lučič Luka,

— nakladač G-16778 za 100 obratov. ur na sektorju: Jesenice, Kranj, Zalog — strojnika Mihalič Viktor in Štucin Florjan,

— skreper motorni G-16601 za 112 obratov. ur na separaciji v Ljubljani, strojnik Mišič Anton,

— bager Libher G-17969 za 50 obratov. ur v raznih edinicah, strojnik Katan Anton,

— dumper G-21546 za 56 obratov. ur na gradbišču Zalog, strojnik Laznik Julijan,

— kompresor G-16533 za 12 obratov. ur na raznih sektorjih z raznimi strojniki, kot so bili pač na razpolago,

— žerjav Fiorentini G-5727 za 143 obratov. ur na gradbišču Kranj, strojnik Pugalj Anton in

— viličar G-94 za 36 obratov. ur na raznih sektorjih, strojnik Filipič Avgust.

Realizacija v I. tromesečju

Od planiranih 22.987 obratovalnih ur je bilo doseženih 12.045 ali 52 %. Finančni uspeh pa je bil dosežen s 57 %.

V primerjavi s prejšnjimi leti je uspeh za 7 % boljši kot I. četrtletje lani oziroma finančno za 4 %, v primerjavi z letom 1959 pa za 14 % slabši, finančno za 25 %.

Primerjava s prejšnjimi leti:

Leto	Planir. ur	Realiz. ur	%	Zarač. ur	Odstotek amort.
1959	24.960	16.519	66	20.519	82
1960	20.882	9.618	45	11.269	53
1961	22.987	12.045	52	13.294	57

Število planiranih obratovalnih ur je različno glede na število strojev, ki so v določenem času v grupi težke mehanizacije. To pa zato, ker stroje nabavljamo in hkrati tudi odpisujemo.

Kot sedaj kaže, ne bo posebne zaposlitve za žerjave, buldozerje, motorne skreperje in kompresorje. Zato je treba poskrbeti za zaposlitev pri tujih koristnikih, če bomo hoteli doseči postavljeni program.

ALI ŽE VESTE

● da sodi kolektiv gradbenega vodstva Gradis Maribor v eno najbolj gostoljubnih edinic v našem podjetju?

● da je kolektiv gradbenega vodstva Gradis Maribor največ žrtvoval glede skrbi za ljudi, da je zgradil dva stanovanjska bloka, lep samski dom, počitniški dom na Pohorju itd.?

● da ima tovariš Janžekovič »Zeko« v »tabernaklju« najboljše in najslajše vino?

● da je delavski svet gradbenega vodstva Ljubljana dodelil celotno vsoto za samostojno razpolaganje v stanovanjski sklad gradbenega vodstva?

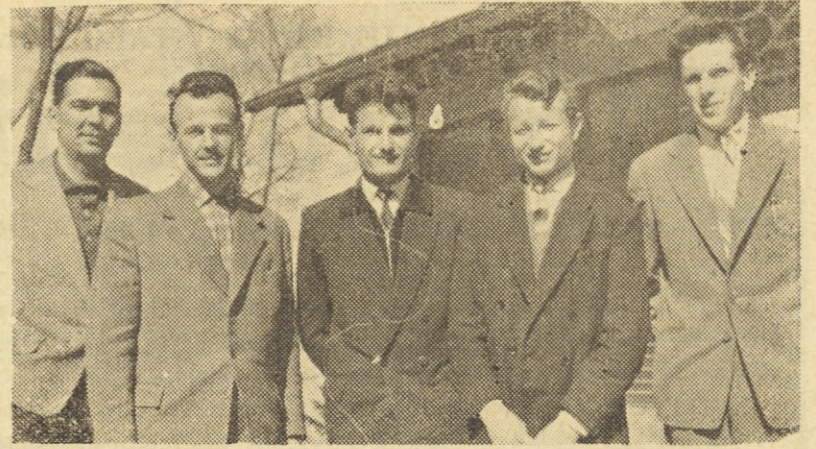
● da bo delavski svet gradbenega vodstva Ljubljana na prihodnji seji odločil, kako se bo stimuliralo uslužbence in delavce, ki ne morejo delati v akordu?

● da so nekateri člani kolektiva preobremenjeni z različnimi funkcijami, posledica tega je, da so aktivni člani prikrajšani pri svojih prejemkih za ca. 50.000 dinarjev letno, kot je bilo to poročano na letni konferenci osnovne organizacije Zveze komunistov na Jesenicah?

● da na gradbišču v Kopru že štiri mesece niso pobrali sindikalne članarine?

● da je nedavno obhajal 90-letnico rojstva oče predsednika delavskega sveta gradbenega vodstva Ljubljana tovariša Jožeta Kaplja? Želimo, da tudi on dočaka tako veliko starost.

● da je bil v dneh 24. in 25. aprila v veliki sejni dvorani centrale podjetja seminar za varnostne tehnike? C.

Na zadnji seji osnovne organizacije Zveze komunistov gradbenega vodstva Maribor so sprejeli kar pet novih članov

Pod novim mostom čez Kokro v Kranju. Tokrat je skupino vodila tovarišica Jožica, tajnica v Skofji Loki.

Sklepi s posvetovanja referentov

Skrb za delovnega človeka

1. Storititi vse potrebno za dobro in uspešno agitacijo med delavci, do bodo koristili letne dopuste s svojimi družinami v naših počitniških domovih v čimvečjem številu.

2. Naši domovi morajo ostati še nadalje zaprtega tipa, pač pa je nujno poskrbeti, da bodo odprti tudi čez zimo, da bi mogli naši člani na dopuste tudi pozimi. Razen tega naj pozimi prireajo razne tečaje, seminarje itd. za lastne potrebe. S primernimi pogodbenimi pogoji pa se naj nudi možnost prirejanja tečajev ali seminarjev tudi drugim kolektivom.

Naši petdesetletniki

V marcu, aprilu in maju so obhajali petdesetletnico spodaj navedeni člani našega kolektiva:

Vencelj Sinkovec, 1. V., visokokvalificirani minar v Jesenicah,

Josip Lipovec, 26. IV., pomočnik šefa gradbenega vodstva Ljubljana,

Alojz Brezigar, 9. III., tesar, gradbeno vodstvo Ljubljana,

Nikola Vukšenič, 2. III., polkvalificirani betoner v obratu gradbenih polizdelkov v Ljubljani,

Justin Razpet, 9. IV., vratar, Skofja Loka,

Jakob Senekovič, 1. V., delavec, gradbeno vodstvo Maribor,

Franjo Korenčič, 27. III., polkvalificirani tesar, Maribor,

Ivan Haložan, 4. V., delavec, Maribor,

Ivan Košutar, 27. IV., delavec, Maribor,

Jožef Kogelnik, 9. III., priučeni tesar, Maribor,

Ferdo Krušnik, 19. V., šofer, centralni obrati Maribor,

Jože Kampič, 15. V., ključavničar, centralni obrati Maribor.

Ob tem življenjskem jubileju čestitamo vsem slavljencem v imenu celotnega kolektiva in jim želimo na njihovi življenjski poti še veliko uspehov in zadovoljstva. C.

3. Sindikalne podružnice in delavski sveti naj še naprej skrbijo, da bodo poslali na brezplačne oddih ali gmotno pomagali socialno šibkim članom kolektiva, ki se sindikalno udeležujejo.

4. Članom kolektiva je treba dokazovati, da je potrebno, da se tudi njih družine poslužujejo naših počitniških domov. Kajti tudi nanje bo oddih zelo ugodno vplival predvsem zdravstveno.

5. Urediti vse potrebno, da se še v bodoče pošiljajo vajenci na skupni letni dopust v naše počitniške domove.

6. Za spremembo naj sindikalne podružnice za mlade člane kolektiva organizirajo letne dopuste v obliki taborjenja posamezno ali skupinsko.

7. Podružnice naj organizirajo čim več skupinskih izletov v razne kraje naše domovine. Za te izlete se morajo mobilizirati dobri vodilci, ki kraje dobro poznajo, da znajo izletnikom povedati vse znamenitosti obiskanega kraja.

8. V počitniških domovih velja poskrbeti za zblizanje delavcev s prirejanjem skupnih izletov, raznih skupnih iger itd.

9. Proučijo se naj možnosti in ugodnosti dela 5 dni po 9 ur, v soboto pa se 5 ur prej konča z namenom, da imajo delavci možnosti urediti vse domače potrebe že v soboto, tako da jim je nedelja na razpolago izključno le samo za počitek, razvedrilo in izlete.

10. V okviru možnosti proučiti nadaljnjo gradnjo počitniških domov, s tem, da se v to akcijo aktivno s prostovoljnimi delom vključijo čimvečje število delavcev. Pri delitvi dohodkov pa se mora skrbeti, da se za gradnjo počitniških domov odrede primerna finančna sredstva.

11. Sindikalne podružnice naj razširijo agitacijo, da bodo jemali tople malice še preostali delavci, ki jih je le 15 do 20 %.

12. Polurni odmor naj s pridom koristijo vsi delavci, ker je tudi glede tega opaziti vpliv na delovno storilnost.

PRAVNI NASVETI

Vprašanje: Kdaj ima delavec pravico do izrednega dopusta?

Odgovor: Po zakonu o delovnih razmerjih, člen 242., ima delavec v določenih primerih pravico do plačanega izrednega dopusta, ki pa sme znašati skupaj do 7 dni v posameznem koledarskem letu. Primerje, v katerih ima delavec pravico do plačanega izrednega dopusta, določijo podjetje s pravilnikom o delovnih razmerjih. Za čas odobrenega izrednega dopusta gre delavcu nadomestilo, ki je prav tako določeno s pravilnikom o delovnih razmerjih podjetja, pri čemer zakon o delovnih razmerjih pusti podjetju proste roke, da samo določi višino nadomestila.

Po pravilniku o delovnih razmerjih podjetja, ki je bil potrjen od pristojnega upravnega organa, ima delavec, ki je član našega kolek-

tiva, pravico do plačanega izrednega dopusta v primeru poroke, rojstva, hude bolezni ali smrti v ožji družini. Tako že zakon določa, da znaša ta dopust lahko največ 7 dni v koledarskem letu.

Izredni dopust odobri na prošnjo prizadetega neposredni starišina, to je direktor podjetja oziroma šef edinice. Kot nadomestilo za plačan izredni dopust pripada delavcu tarifna postavka za redni delovni čas oziroma sedaj priznana akontacija na osebni dohodek.

Kolikor bi delavec prosil za izredni plačani dopust iz vrovok, ki jih pravilnik predvideva za opravilne in utemeljene, pa bi mu to njegovo pravico šef oziroma direktor ne priznal in s tem kršil določbe veljavnega pravilnika, ima prizadeti pravico pritožbe na UO edinice oziroma UO podjetja.

Sklepi VII. zasedanja delavskega sveta z dne 20. IV. 1961

1. Za overovatelja zapisnika se izvolita tov. Pavel Polgar in Janez Zupan.

2. Delavski svet podjetja potrjuje osnutek Pravilnika o delitvi čistega dohodka, o potnih stroških delavcev, o osebnih dohodkih na stalnost, o nadomestilu za ločeno življenje, o pavšalnem mesečnem nadomestilu za nadurno delo, o uporabi privatnih osebnih vozil za službene potrebe ter o povračilu stroškov za njihovo uporabo, o delitvi terenskega dodatka in o razdeljevanju spominskih daril, s tem, da se z vnesenimi spremembami pošljejo kolektivom edinic v razpravo.

3. Odbori se izplačevanje akontacij osebnih dohodkov na stalnost, z veljavnostjo od 1. I. 1961, po osnutku Pravilnika o osebnih dohodkih na stalnost.

4. Pravilnik o izplačevanju zmanjšanih dnevnic in pravilnik o posebnih dodatkih na posameznih delovnih mestih, ki ga predlaga edinica UCO Ljubljana, se odstopi komisiji za sestavo Pravilnika o osebnih dohodkih, ki naj osnutka

prouči in dostavi z ostalimi pravilniki kolektivom v razpravo.

5. Iz 30 % kvote nagrad za leto 1960, s katero razpolaga delavski svet podjetja, se za posebno prizadevanje dodelijo nagrade spodaj navedenim osebam:

Tov. Zajšek Martinu	80.000 din bruto
Tov. Petelin ing. Alfredu	80.000 din bruto
Tov. Baraga Mariji	15.000 din bruto
Tov. Brglez Pepci	15.000 din bruto
Tov. Medved Mariji	15.000 din bruto
Tov. Skrajner Fani	15.000 din bruto
Tov. Znidaršič Mariji	15.000 din bruto
Tov. Humer Francu	15.000 din bruto
Tov. Kralj Francu	15.000 din bruto
Tov. Feldin Mirku	25.000 din bruto
Tov. Markuš Romanu	30.000 din bruto

6. Predlog za nagraditev tov. Kočar Karla, strojnika na UB-1 se odloži, dokler ne bo gradbeno vodstvo Ljubljana

nagradilo svojih delavcev, ki so se posebno izkazali pri gradnji kolektorja na Kardeljevi cesti.

7. Nagrado v znesku 150.000 din, ki jo je podelil Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani za najboljše organizirano HTV službo v podjetju, se razdeli sorazmerno na edinice ljubljanskega okraja.

8. V fond za riziko se v letu 1961 ne razporedijo nobena sredstva.

9. V zvezi z novim osnutkom Pravilnika za ocenjevanje sprejme delavski svet podjetja naslednji sklep:

Načelno se potrjuje sistem ocenjevanja po predlogu. Uprav ipodjetja se naroči, da v najkrajšem času izdela ustrezajoč osnutek pravilnika in ga predloži v potrditev upravnemu odboru podjetja.

Izvrši se točkovanje edinic in posameznikov za I. tromesečje v mesecu maju in ocene predloži upravnemu odboru podjetja v potrditev.

Predsednik DSP: Martin Zajšek

Sličice iz življenja Gradisovcev na Koprskem

S sončne zato, ker običajno takrat, ko na Kranjskem lije, na Primorskem sonce sije. Takrat, ko je pa gor' lepo — je pa dol' mokro!

Dovolite, da vam najprej predstavimo naša slavljena. Prvi je kamijončin FIAT 615, drugi pa njegov šofer, Karl Dragan, ki se lahko pohvali, da je na svojem konjičku pregalopiral nad 117.000 km brez generalne — dokaz, da je naš Dragan skrben voznik. Nesporno je, da je prihranil podjetju s svojo vestnostjo lepe denarce. Računal je na nagrado, ki je postala že tradicionalna v takih primerih, tudi obljubili so mu jo (kdo, že sami vedo). Toda cvenka od nikoder!

Vsake pesmi je nekoč konec. Tudi FIAT 615 je odšel na popravilo v Idrijo. Naš Dragan je predsedal na »SKODO«. (O da ne bi nikoli!). Ni sreče brez nesreče. Kako naj bi drugače razumeli to, da jo je kar v prvi uri vožnje po generalnem popravilu njene mašine sredi bele Ljubljane, dostojanstveno ustavila in sprejela v svoje varstvo — zaradi pokvarjenih zavor seveda — šoferska Matilda?! Naš furman je bil brez konja! Sicer pa pravi Dragan, da ima ta škafka kar pravo ime. Kdo ve, koliko jeze, dela in skrbi je že povzročila njemu in še marsikomu drugemu. Kar na lepem se ti upre kakor »istrski džipe«. Poskrbela je, da je imela v sebi vsak dan nekaj novega, zanimivega.

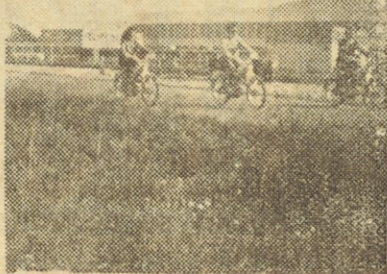

Dragan se je jezil se valjal pod njo, ji brskal po drobju, pomagal mu je še električar. Celo šef je nastopil — toda zastoj. »SKODI« tudi avtoriteta ni mogla do živoga. Dejstvo je, da je bil njen pokrov pri nas več odprt kot zaprt. Kaj hočemo, svoje vrste rekord!

Poglejte, kako žalostno gleda njen šofer ko je sprevidel da so pri muhasti mašini ostali vsi prijemi in poskusi, da bi jo razgibali — brez uspešni.

Da je naš kolektiv zgradil na Koprskem moderno tovarno »TOMOS«, ve že vsak. Posredujemo vam po-

gled na tovarno še iz tega zornega kota.

Tako se namreč vidijo tovarniški objekti (delno) iz uprave gradbišča. V neposredni bližini tovarne je dograjena tudi krasna speedway steza, na kateri pravkar trenirajo tudi naša dekleta na motorjih — za prvomajsko paradu.

Da je v sklopu koprškega gradbišča tudi ekonomska enota — kamnolom Črni Kal — verjetno že veste.

Šofer OM-a, tov. Jerkič, je podsilni pravkar naložil, še predaja važnega sporočila in že bo šofiral po lepih črnokalskih serpentinah. (Ker je enota precej oddaljena, so šoferji tudi pismonošeli!) To ekonomsko enoto sestavljajo sami pridni fantje iz Crnotiča. Ob našem obisku so bili ravno na »marendi«. To je pa važno opravilo, pri katerem se niso dali motiti. Zato jih tokrat ne boste videli.

Da je v kamnolomu vstop v eno izmed kraških jam z lepimi kapniškimi tvorbami starih nad 450 tisoč let — tega pa še gotovo ne veste vsi?

Obširne »znanstvene« raziskave v jami so opravili družno tehniški gradbišča, direkcije in Centralnih obratov iz Ljubljane. Ker pa jama še ni zaščitena in razsvetljena, si je nekdo nehote privoščil v jamskem jezercu neprosto voljno kopel. Tudi fotografije jame in kapnikov vam bomo zaradi objektivnih težav (aparati) posredovali pozneje.

V kako idilični okolici se nahaja naš kamnolom, prikazuje naslednja slika, na kateri so se »postrojili« Gradisovi šoferji s svojimi vozili — Gačnik, Jerkič, Stare in Podlesnik, ki dnevno prevažajo gramoz iz kamnoloma na koprsko gradbišča.

Na Koprskem je turistična in gradbenina sezona v polnem razmahu — gostinci so letos obljubili, da se bodo potrudili. Mi pa tudi!

Ivan Zore

Vajenec nekoč in danes

Marsikdo se sprasuje, krasno je življenje vajencev, saj se še vedno spominja svoje vajenske dobe pred nekaj desetletji. Ni bilo malo mojstrov, ki so svoje vajence nečloveško izkoriščali in za prekrške z njimi fizično obračunavali, pa vendar je bil vesel, da je sploh našel mojstra, ki ga je hotel vzeti v uk. Njihova učna doba je bila daljša od današnje in je večinoma odpadla na čiščenje delovnih in stanovanjskih prostorov mojstra. O plačih ni bilo govora, saj so morali starši sami plačevati uk. Šele zadnje leto učne dobe je odpadlo na strokovno usposabljanje — učenje. Kar vajenec ni imel zaščitne, ga je mojster po mili volji lahko postavil na cesto, ne da bi pri tem pomislil, kaj bo potem s tem mladim človekom.

Pa poglejmo, kako je danes? Vsakdo, ki se želi izučiti kakršne koli obrti, mora dokončati popolno nižjo šolo (osemletko), kar včasih sploh ni bilo treba. Danes se mladina v šoli pripravi in izbere poklic že po lastni želji. Za trezen pomislek mu šola nudi vse pogoje. Učna doba traja tri leta po vse drugačnih pogojih. Vajence se usposablja praktično in teoretično. Pretežni del vajencev se uči v družbenem sektorju, ki mu nudi vse pogoje, da postane dober kvalificiran delavec. Tudi tisti manjši del vajencev, ki se uči v privatnem sektorju, sčiti zakon. Privatnik mu ne more odpovedati brez utemeljenega vzroka učnega razmerja, ne sme ga izkoriščati. V obeh primerih mora vajenec obiskovati tudi strokovno šolo in dobiva za čas učne dobe nagrado.

Večja podjetja, ki imajo veliko vajencev, imajo za njih domove, v katerih se vajenci uče in preživljajo svoj prosti čas pod nadzorstvom vzgojiteljev.

Tudi »GIP Gradisa«, Gradbeno vodstvo Ljubljana, ima v Mostah za svoje vajence dom, ki velja za enega najlepših vajenskih domov v državi. Razdeljen je pravzaprav v dom za vajence in delavce. Dom razpolaga z zračnimi, svetlimi in lepo urejenimi sobami, kjer vajenci v prostem času igrajo šah, gledajo televizijo, čitajo časopise in knjige, poslušajo predavanja ter prirejajo sestanke. Poleg tega imajo prostor za igranje namiznega tenisa. Na razpolago imajo umivalnice s hladno in toplo vodo. Vsako jutro jim čistilke očistijo in pospravijo sobe ter posteljeje postelje. Ker mora v takem domu vladati absolutna čistota, ne sme nihče v čevljih v domske prostore. V ta namen je zato urejena preobvalnica, kjer ima vsak vajenec omarico za shranjevanje obutve.

Hranijo se v obratu družbene prehrane »Ilirija«, ki ima lastne, lepo urejene jedilnice in kvalitetno hrano.

Mesečno prejemajo denarne nagrade in vsako leto delovne obleke. Po končani učni dobi pa še nagradno obleko. Vajenec, ki z odličnim uspehom dovrši šolski razred, pa prejme denarno nagrado deset tisoč dinarjev.

Takšno je okolje, v katerem vajenci živijo in se pripravljajo za poklic, da bodo nekoč postali dobri delavci in trdni nosilci naše socialistične družbe.

N. N.

Po končanem tečaju za pomožne delovodje so si tečajniki med drugim ogledali tudi Lesni obrat v Škofji Loki. Tovariš Šušteršič, upravnik obrata v Škofji Loki je tečajnikom rade volje pojasnil potek obratovanja in navedel uspehe škofjeloškega kolektiva.

In to so naše »konjske moči«

Več pomoči mladinskim organizacijam

V ponedeljek 20. III. 1961 je bil na Centrali podjetja v sindikalni dvorani sestanek osnovne organizacije ZK. Dnevni red je obsegal 9 točk.

Na sestanku je bil povabljen celotni sekretariat mladinske organizacije in njen predsednik tov. Julij Curila. Navzoči so razpravljali o ustanovitvi osnovne organizacije Gradbenega vodstva Ljubljana in delu mladinske organizacije gradbenega vodstva.

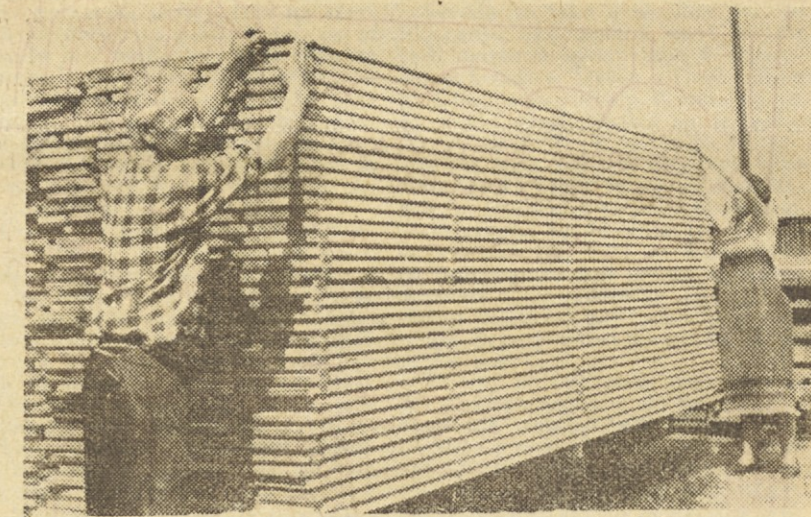
Ko je član sekretariata tov. Martin Golnar analiziral delo mladine, je med drugim dejal, da je mladina voljna delati, kar so že večkrat dokazali s konkretnimi primeri. Nekateri mladinci so bili na raznih mladinskih akcijah in prejeli več odlikovanj in pohval. Tudi letos se nameravajo udeležiti mladinske

akcije na cesti Bratisva in enotnosti. Organizacija dobro deluje, nastal je le spor z vzgojiteljem, ki včasih do mladinske organizacije ne kaže najboljših odnosov.

V nadaljnji razpravi je tov. Edo Kragelj obrazložil nastali spor in dejal, da je to treba obojestransko in pravilno rešiti. Izvoljena je bila tričlanska komisija, ki naj celotno zadevo prouči na prihodnjem mladinskem sestanku. Komisijo sestavljajo Edo Kragelj, Jože Sedlar in Lojze Cepuš.

V zvezi s predvideno občinsko konferenco ZK Ljubljana — Center sta bila za delegata izvoljena tov. ing. Uršič in tov. Ivan Zorž.

Tov. Anton Zupan pa je razpravljal o nepravilnem odnosu delovodij do delavcev ter o normah in akordih.

Takoj po razrezu naložijo les na vagončke in ga odpeljejo v sušilnico

Ribolov na Muri

Zgodilo se je to pred leti, nekega lepega poletnega dne. Takrat sem se hodil v šolo. Ko sem tisti dan prišel domov, me je že čakal moj najboljši prijatelj. Povedal mi je, da se je pred dvema dnevoma utrgal oblak v Avstriji. Zato je pri nas Mura narasla. Prijatelj je menil, da bi bilo dobro iti loviti ribe. Hitro sva pripravila ribiške potrebščine. Vzela sva čoln, prijatelj je metal mrežo, jaz pa vodil čoln. Imela sva veliko srečo. Niti enkrat ni dvignil mreže, da v njej ne bi bilo rib. Bila sva zelo vesela. Že po nekaj urah sva imela polno rib. Ker je bila reka zelo narasla, sva zelo težko vozila proti domu.

no sva le prišla do domačega doma. Težava je zopet nastala, ko sva morala toliko rib znesti domov.

Doma so bili zelo presenečeni nad tolikšnimi ribami. Moj oče je dejal, da ni še nikdar ujel toliko rib.

Naslednji dan sta mama in sestra prodali ribe na trgu. Za dobljeni denar sem si kupil šolske potrebščine, nekaj pa sem dal staršem.

Tega dogodka se bom še dolgo rad spominjal.

Spis tov. Stjepana Podgoreleca iz Gradbenega vodstva Celje, ki ga je pisal na tečaju za betoniranje ob polaganju izpita iz slovenščine.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. kašelj, 7. plomba, 15. agilen, 14. Lorgar, 15. črnka, 16. Paka, 17. te, 18. oko, 19. ravan, 20. on, 21. Rio, 22. žohar, 23. Ana, 24. en, 25. sijoč, 26. osa, 27. PD, 28. Avar, 29. zaprt, 31. šumnik, 33. rezine, 34. Eskimi, 35. Mlakar.

Navpično: 32 M(iško) K(ranjec), 33. RM (Reichsmarke).

BORCI, PISITE SVOJE DOZIVLJAJE V NOBI

Sporočamo žalostno vest, da nas je po mučni bolezni zapustil član našega kolektiva

CIGERIN JAKOB,

kvalificiran mizar v pokoju.

Zvestega in nesebičnega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.

Sindikalni odbor podjetja »Gradisa«

STARE MODYOSTI

(O NAŠIH EKONOMSKIH ENOTAH)

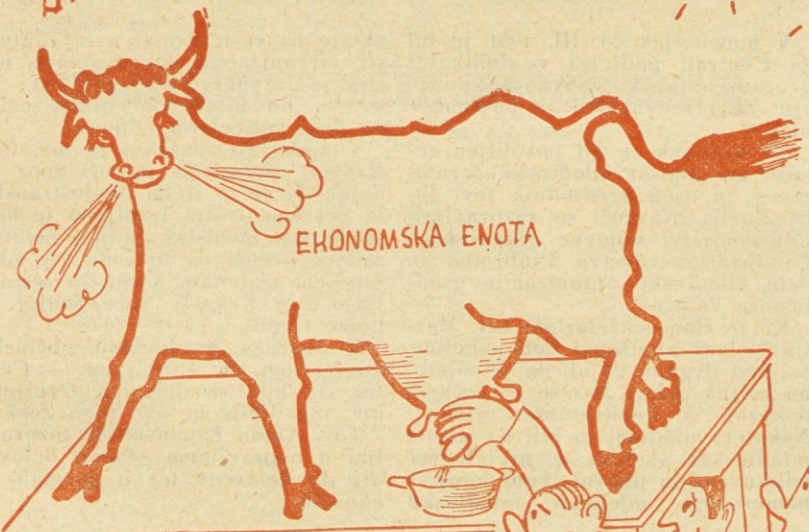

PETELIN:
"OD DANES NAPREJ SMO
EKONOMSKA ENOTA"

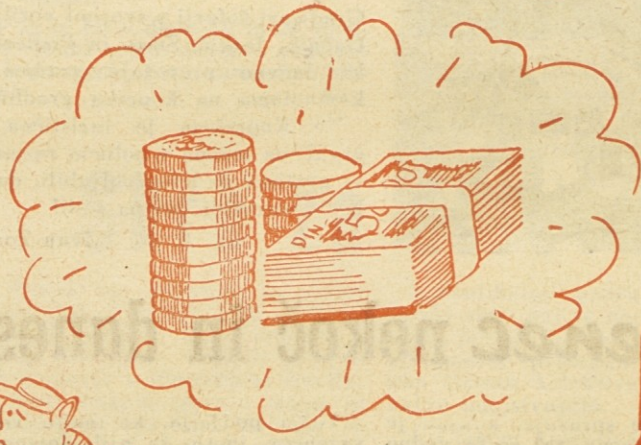

ČEVELJ:
"ZDAJ PA SPLOH NI
IZGLEDA, DA BOM ŠEL V POKOJ,
ODKAR SO EKONOMSKE ENOTE"

"SITA VRANA LAČNI
NE VERJAME"

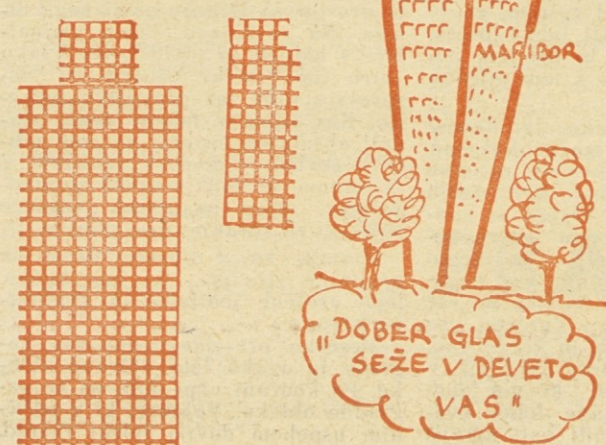
"ČE KRAVA DOSTI VEKA,
IMA MALO MLEKA"

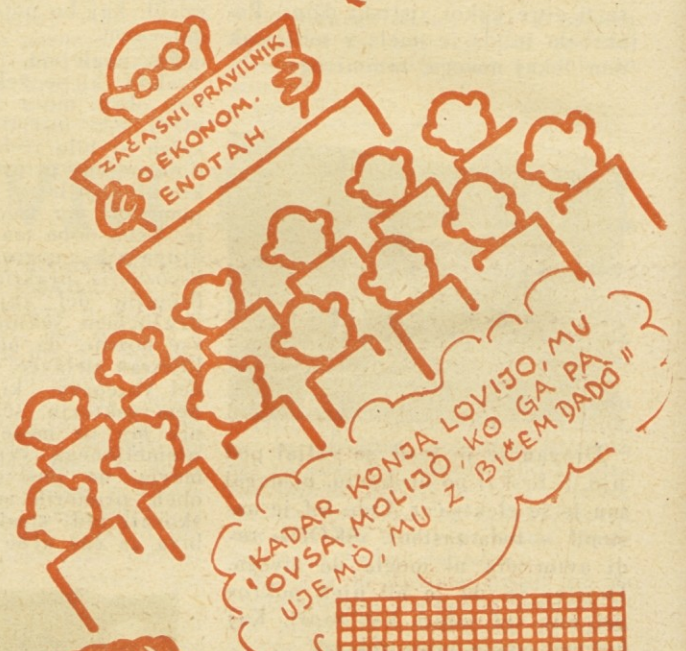
"VSAK BERAČ
SVOJO MALHO HVALI"

"PO TOČI ZVONITI
JE PREPOZNO!!"

"DOBER GLAS
SEŽE V DEVETO
VAS"

"KADAR KONJA LOVIJO, MU
'OVSA MOLIMO, KO GA PA
UJEMO, MU Z BIČEM DADO"

- ŽUŽEK -

"DA LE TA ČAS TRAVA RASTE, DOKLER JAZ ŽIVIM, JE DEJAL OSEL -
BODI POTLEJ, KAKOR HOČE"